DRAUGAS

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1968 METAI, SPALIO MĖNESIO 5 D. / OCTOBER 5, 1968 / PART TWO NR. 235 (40)

EGZODO LITERATŪROS GRĮŽIMAS TĖVYNĖN

JUOZAS GIRNIUS

Ir nieko daugiau negalvoki,
Tik šoki ir šoki, ir šoki,

Mažai ką būtų galėję sukurti rašytojai, jei būtų likę tėvynėje*). Tačiau, ką vertingesnio jie sukūrė už Lietuvos, integraliai priklauso lietuvių literatūrai. Istorinėj perspektyvoj jiem natūraliai skirta užpildyti tą tuštumą, kuri buvo susidariusi po karo.

Iš tiesų, žvelgiant iš atokesnės perspektyvos, per didesnę šio laikotarpio pusę lietuvių literatūron neabejojamai vertingesnį indėlį teikė pasitraukusieji, o ne tėvynėje pasilikusieji rašytojai. Visą pirmąjį pokario dešimtmetį Lietuvoje buvo maža kas veringesnio sukurta. Gi laisvajame pasaulyje pirmasis dešimtmetis buvo itin kūrybiškai našus, atėjus naujai brandžiai žemininkų kartai ir aktyviai besireiškiant gausiems vyresniesiems rašytojams. Todėl ir galima pagrįstai sakyti, kad tas dešimtmetis lietuvių literatūroje beveik išimtinai priklauso egzodo literatūrai, nes ji neabejojamai persvėrė tėvynės literatūrą.

Dėl ko Lietuvoje pirmojo dešimtmečio literatūrinis derlius buvo toks nederlus, netenka daug aiškinti. Visą šį dešimtmetį vyko tautos tragiškai beviltiška partizaninė kova prieš jos laisvę užsmaugusį okupantą. Pa laužti tautos atsparai okupantas savo propagandai mobilizavo ir visus rašytojus, įpareigodamas juos dergti nepriklausomą Lietuvą, plūsti banditais laisvės kovotojus ir šlovinti "išvaduotojais" pavergėjus, vaizduoti kolchozų rojų ir skatinti "soclenktynes". Iš šalies sunku ir įsivaizduoti, ką tai reiškė lietuviui rašytojui patriotui. Tai buvo laikas, kuris reiškė "progą" tik menkystėms, prisitaikėliškoms kreatūroms. Tai ir apsprendė tėvynės pokarinę literatūrą: iš vienos pusės, terorizuojamo lietuvio patrioto rašytojo konvulsiškas bandymas "šokti" pagal V. Mykolaičio-Putino eilėraštį "Šokėjas", kur "Mažam šokėjui" dirigentas įsako:

Aš grosiu tau vieną vienintelį šokį.
Tą šokį gerai įsiminki
Ir kito ieškot nemėginki.

iš antros pusės — įvairių prisitaikėlių ir menkatalenčių iškilimas iš kelintaeilių į pirmaeilius aktorius.

Savų komunistinių (ar komunistuojančių) rašytojų buvo tik saujelė. Bet fatališkai mirtis vieną po kito išskynė pačius pagrindinius rašytojus, kuriais ko munistai galėjo remtis: S. Nėris mirė 1945 m., L. Gira — 1946 m., P. Cvirka — 1947 m. Liko tuštumoj iš vyresniųjų viešpatauti tik gana vidutinio talento A. Venclova.

Visi nekomunistiniai rašytojai turėjo "persiauklėti": vieniems buvo suteikta malonė tai padaryti, antri "perauklėjimui" buvo išsiųsti į Sibirą, treti liko tiesiog užgniaužti. "Socialistiniam realizmui" natūraliau galėjo prisitaikyti tradicinio buitinio realizmo atstovai, kaip A. Vienuolis ar I. Simonaitytė. Kitiems tai vyko sunkiau ir truko ilgiau, jei apskritai pavyko. S. Čiurlionienė, P. Vaičiūnas, A. Lastas ir mirė, naujų knygų neišleidę, nors išgyveno dar kelioliką metų. Anksti (1947 m.) mirė B. Sruoga, spėjęs naujai parašyti tik nacių kaceto atsiminimus "Dievų miškas" — išleistus tik 10 metų po jo mirties! 1950 m. žuvusio K. Jakubėno poezija buvo išleista tik po septynerių metų (1957). K. Boruta perėjo į mažiau pavojingą žanrą —liaudies pasakas. Konvulsiškai vyko V. Mykolaičio — Putino "persiauklėjimas" (1957 m. išleidęs "Sukilėlių" romano pirmąją dalį, nebegalėjo antrosios dalies užbaigti). J. Grušo dramos pradėjo rodytis tik nuo 1955 m. J. Paukštelis su nauju romanu pasirodė tik 1958 m. Net, rodos, pakankamai kairus ir nuolankus St. Anglickis naują eilėraščių knygą išleido tik 1960 m. Iš Sibire ir kitur "persiauklėjusiųjų" A. Miškinis su knyga išėjo tik 1960 m., K. Inčiūra — 1962 m. J. Graičiūnas —tik 1966 m. (būdinga, kad visi šie trys poetai niekada nebuvo užsikrėtę "dekadentiniu pesimizmu," o kaip tik pasižymėjo optimistiniu žvilgsniu, tik, deja, ne tokiu, kokio reikėjo!). Gi taip pat Sibiro tremtinė O. Lukauskaitė ligi šiol negalėjo viešumon pasirodyti, nors nuo seno ji buvo ne "klerikalė" ar "nacionalistinė", o kovinga revoliucionierė socialistė. Taip pat ligi šiolei (ne žinia, ar nepajėgę "persiauklėti", ar tos "malonės" nenusipelnę) lieka tyloj, nors tebėra gyvi, J. Žlabys, K. Zupka, Alf. Keliuotis, V. Kumpikevičiūtė ir eilė kitų. Iš žemininkų bendraamžių tesireiškia E. Matuzevičius. O tėvynėj pasiliko ne vienas jų tokių, kurie kadaise periodikoj buvo atskleidę savo neabejojamą kūrybinį talentą. Jie visi buvo užgniaužti, kaip šalnos pakąsti žiedai (kiek žinoma, du iš jų, Br. Krivickas ir M. Indriliūnas, žuvo partizaninėse kovose). Tai didelis, bet nebeišlyginamas žemininkų kartos nuostolis.

Tokioj visoj padėty iš tikro ir nebuvo ko laukti literatūrinio derliaus, ir tariamas lietuvių literatūros "suklestėjimas", "sužydėjimas" etc. tėra sovietų įprastinė tuščia savigyra. Kai vyresnieji rašytojai buvo terorizuojami patys save suniekinti, rašant prieš savo sąžinę, o iš jaunųjų daugiau buvo laukiama partinio uolumo, o ne kūrybinio pajėgumo, tai visur ir viešpatavo retorika prisidengusi menkystė. Poeziją gamino J. Paleckis ir K. Korsakas, bei prisitaikėliai A. Churginas ir V. Valsiūnienė, komjaunuolių plejada. Prozoje buvo džiaugiamasi A. Gudaičio — Guzevičiaus grafomaninio lygio romanu "Kalvio Ignoto teisybė", J. Dovydaičio (su tėvu profesoriumi Pranu 1941 m. Sibiran išvežto ir tenai spėjusio "persiauklėti") apybraižinėmis apysakomis ir viskuo, ką tik iš ko pavykdavo išpešti. Tuo metu debiutavusiems J. Avyžiui, M. Sluckiui ir kitiems jauniesiems prozininkams dar reikėjo laiko subręsti didesniems užmojams. Dramos tuštumą dengė saviveik linės pjesės, skirtos propagandiniams uždaviniams. Svarbiausia, lygiai visus, vyresniuosius ir jaunesniuosius, "persiauklėjančius" ir iš karto prisitaikiusius, didesnius ar mažesnius talentus, —slopino vadinamosios "asmenybės kulto sąlygos" — totalus literatūros pajungimas propagandai.

Padėtis ėmė pamažu keistis tik antrajame dešimtmetyje. Po Stalino mirties šiokia tokia sovietinė "liberalizacija" pasiekė ir Lietuvą. Tai įgalino ir Lietuvos rašytojus šiek tiek laisvėliau atsitiesti, bent ta prasme, kad šalia propagandinės "pyliavos" buvo leista ir su normalia kūryba reikštis. Tiek pat svarbu, kad pradėjo iškilti nauja karta, kurią sudarė jau autentiški talentai.

Prozoj 1957 m. pasirodžiusius V. Mykolaičio-Putino istorinius "Sukilėlius" ir J. Baltušio buitines "Parduotas vasaras" sekė jaunųjų prozininkų J. Avyžiaus, M. Sluckio, R. Lankausko, A. Bieliausko, J. Mikelinsko, Vl. Dautarto ir kitų jau brandesni veikalai. Poezijoj iš komjaunuolių, debiutavusių dar karo metais, platesniu polėkiu vėliau išsiskyrė E. Mieželaitis, Vl. Mozūriūnas. Dideliu kūrybiniu veržlumu pasireiškė J. Marcinkevi-

(Nukelta į 2 psl.)

*) Čia spausdinamas straipsnis yra ištrauka iš dr. Juozo Girniaus studijos "Visumos žvilgis į mūsų egzodo literatūrą". Visa studija telpa septynių autorių kolektyvinėje knygoje "Lietuvių literatūra svetur 1945 - 1967", leidžiamoje Į Laisvę fondo. Knyga "Draugo" spaustuvėje jau atspausdinta ir atiduota r'šyklon. Leidinys yra 697 psl.— tai svarus laisvės jubiliejinių metų indėlis kultūrinin mūsų aruodan.

Jonas Aistis, nepriklausomoj Lietuvoj pasiektųjų mūsų poezijos aukštumų tradiciją pratęsęs ir į pokario dešimtmečių laisvąją lietuvių lyriką, praturtinęs ją čia keliais aukštos vertės rinkiniais. Jono Aisčio poezijos rečitalis, skaitant pačiam autoriui, Chicagoje — Jaunimo centre įvyks š. m. lapkričio mėn. 2 d.

Nuotr. V. Maželio

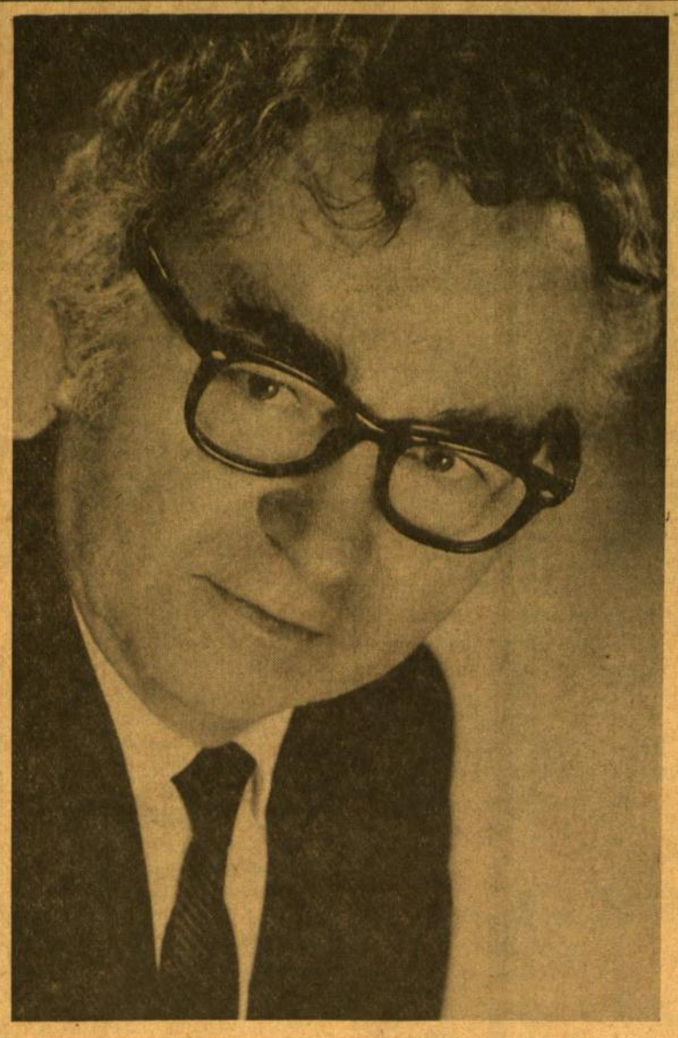

Bernardas Brazdžionis, pranašiškai rūsčios, o drauge ir subtiliai švelnios klasiškosios mūsų poezijos kūrėjas, laisvojoj lietuvių literatūroj paliekąs gilius pėdsakus.

Nuotr. Vyt. Maželio

Kertinė Paraštė

ŠVENTĖS, DATOS IR PARENGIMAI

Jeigu kuriose nors kolonijose lietuviai džiaugiasi, kad per metus suruošiama keletas kokių parengimų, tai didesnėse kolonijose, kaip Chicagoje, jau sunku besurasti datą, kur nesusikirstų keletas parengimų. Pažvelkime tik į "Drauge" spausdinamą susibūrimų kalendorių ir pamatysime, kaip kartais sunku benutverti dieną kokiam nors svarbiam minėjimui ar kokiai iškilesnei šventei. Mažesnių vakarų ir parengimų yra daugybė. Gi jei pridėtume dar asmeniškas šventes ir šiek tiek didesnės apimties vestuves, tai pamatytume, kad daugeliui tiesiog sunku ir beapsispręsti, kur eiti.

Kiek pastebėjome, yra kiekvienoje kolonijoje žmonių, kurie visur lankosi, yra žmonių, kurie lankosi tik į tam tikrus parengimus, yra pensininkų, kurie niekur neina, ir yra tokių, kurie eina visur. Tarp jų dar yra viengungių, vyrų ir moterų, kurie taip pat lankosi į įvairius parengimus. Ir tokie, jeigu ir nėra įsijungę į kokią didesnę veiklą, vis dėlto prasmingai padeda užpildyti sales. Ir ne kartą būna taip, kad parengimų daugybėje nežinia net kur pasukti. Tačiau būna dienų, kada einantieji kaip tik neturi kur eiti, nes tą ar kitą dieną nėra jokių parengimų. Tai turima galvoje didesnes šventes. Be abejo, šitai suprasdami, ne viena grupė pradėjo rengti bendras Kūčias, gi kiti daro net ir vakarus kokią Kalėdų ar Padėkos dieną, nes ne visi turi kur eiti svečiuotis ir kur bendrauti, ir telieka tada tik visada atviros ir draugiškai svečią priimą alinės. Kas be ko, mes nieko ir prieš jas. Šių įstaigų niekas per tūkstančius metų nenugalėjo ir neatrodo, kad nugalės. Bet ar negeriau, kad tam tikromis, ypač daugiau susikaupimo reikalaujančiomis šventėmis, kaip tik būtų surengiami tie kultūringi parengimai, kurie apsieina be didesnių ir triukšmingesnių linksmybių

Kai žvelgiame į parengimų kalendorių, tai sunku besurasti vietą, kada kur beįsisprausti, todėl ne vienas kultūrinis subruzdimas, sukaktuvės, literatūros vakarai, rimti rečitaliai ar panašios šventės gali būti nukeltos ir į adventus ar gavėnias. Tam tikra prasme tada tie, kurie neturi kur eiti, galės nueiti geriau į kultūrinius parengimus, negu iš nuobodulio bėgs į ten, kur bus daugiau triukšmo, negu šventinio susikaupimo. Vienas gana geras, veiklus, visur besilankąs lietuvis pareiškė, jog esą nemalonu, bet tačiau tiesa, kad jis Didžiuosius penktadienius, o dažnai ir Kūčias beveik visada praleisdavo karčiamoj, nes nebūdavo kur dėtis, kadangi namie pasijausdavo baisiai vienišas ir negalėdavo to pakęsti.

Mūsų parengimai ir visos parodos susigrūda į tuos pačius mėn. ir dienas, o juk tikroji kūryba gali būti demonstruojama net ir didžiųjų švenčių metu, nes kūryba yra pati didžioji žmogui duota dovana, tinkanti ir giliausiais susikaupimo momentais.

Artėjančios Vėlinės taipgi yra gryno susikaupimo diena, bet jų metu gana tinka ruošti rimti kultūriniai parengimai ne tik dėl to, kad turėtų šį liūdną vakarą koks namie nebūnąs tautietis kur iš namų išeiti ir išvengti graudžios vienatvės, bet dar ir dėl to, kad tos dienos kultūriniuos parengimuose mes galime įspūdingai iškelti ir žmogaus gyvenimo trapumą, ir mirusiųjų didybę. Gi tautinės šventės, kaip Vasario 16-ji jau gali būti ir

(Nukelta į 2 psl.)

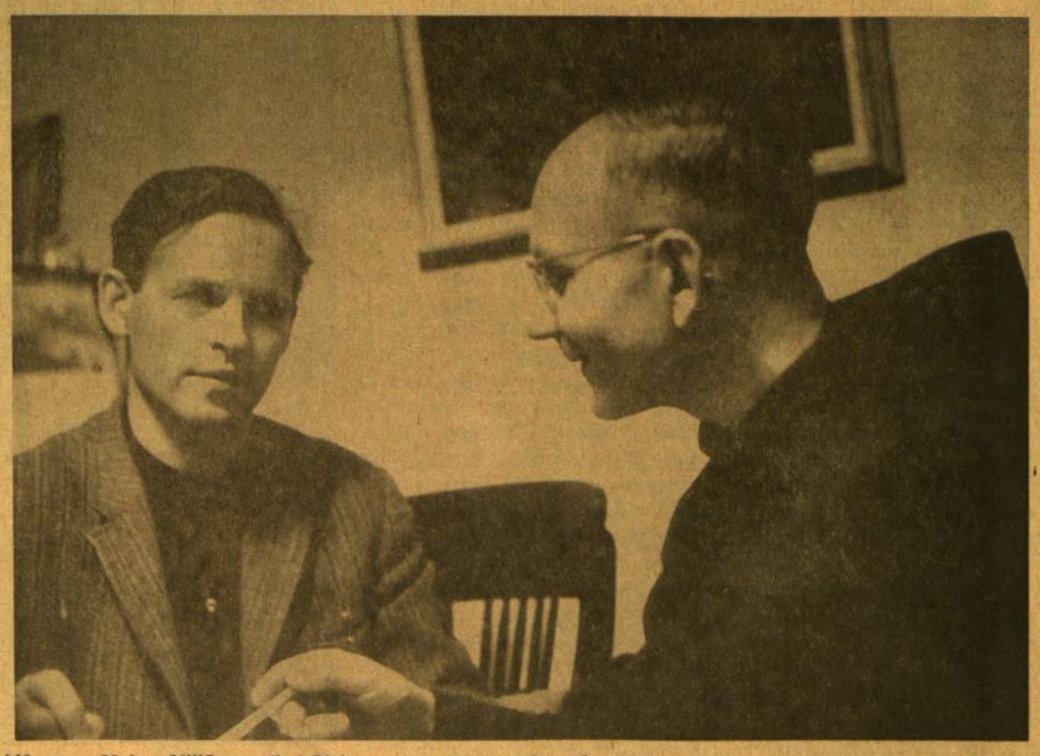

Alfonsas Nyka-Niliūnas (kairėje), egzistencialistiniai filosofinės minties reprezentantas čionykštėje mūsų poezijoje, ir Leonardas Andriekus, lietuviškos dvasios religinių posmų kūrėjas.

Nuotr. V. Maželio

Šiame numery:

- Šventės, datos ir parengimai.
- Egzodo literatūros grįžimas tėvynėn.
- Vlado Šlaito eilėraščiai.
- K. Almenas vėl keliauja išilgai Afrikos.
- Gamtamokslis ir moralė.
- Konkursas Bendruomeninėms Mišioms sukurti.
- Spalvotų skaidrių konkursas.
- Kultūrinė kronika.

EGZODO LITERATŪROS GRĮŽIMAS TĖVYNĖN

(Atkelta iš 1 psl.)

čius (eilė poemų ir apysaka "Pušis, kuri juokėsi"). Autentiškais talentais poezijoj iškilo J. Degutytė, A. Maldonis, A. Baltakis, J. Vaičiūnaitė ir kt. Vaikų poezija pasižymėjo K. Kubilinskas. Dramoj neabejojamo kūrybiškumo per laiką parodė K. Saja (šiaip, be jo, tik J. Grušas yra sukūręs didesnio dėmesio vertų dalykų).

Tiesa, ypatingų aukštumų nepasiekta. Nors ir gausu poetinio prieauglio, žemininkų nė vienas nepralenkė. Ir A. Landsbergio "Penkių stulpų" ar A. Škėmos lygio dramų dar nesukurta. Prozoje daugiau ar mažiau liekama buitinio realizmo tradicijoj, nors R. Lankauskas ar J. Aputis bando prasilaužti. Vis dėlto aplamai dabartinė tėvynės literatūra rodo didelio gyvastingumo, ir kasmet pasirodo naujų viltingų pajėgų. Jei tik nebus šiuo metu turima bent šiokia tokia laisvė (aišku, sovietinėse ribose) vėl įšaldyta, galima tikėtis kūrybiškai našios ateities.

Priešingai, laisvajame pasaulyje nebetenka laukti naujo siūbtelėjimo, kuris prilygtų pokariniam žemininkų kartos iškilimui. Natūralaus prieauglio beveik nėra, ir nėra ko jo nė laukti iš mažo mūsų skaičiaus. Dėl to ir debiutuoja daugiau vyresnio amžiaus "pavėlavę talentai", o ne jaunos pajėgos. Noromis nenoromis stovime prieš saulėleidį— egzodinės literatūros išblėsimą. Sunku numatyti, kiek dar jis toli, bet neabejojamai jis artėja.

Nors, gal būt, skaudu tai konstatuoti, bet reikia nuolankiai pripažinti, kad tik namuose, tėvų žemėje, gali laikytis ir tautinė, ir kūrybinė gyvybė. Todėl nėra kitos pažadėtosios žemės, kaip ta, kurią palikome ir kurios ilgimės.

Nėra kitos pažadėtosios žemės: palikome tėvynę ne išsižadėdami jos ir nutarę negrįžti, o su gailesčiu ir skausmu, kitos išeities neturėdami. M. Katiliškio žodžiais, bet priešinga prasme, išėjome ne negrįžti, o grįžti. Tačiau per laiką jau daugeliui tėvų žemės palikimas iš tikro virto išėjimu negrįžti. Gal ir dar tebegyvųjų laukia tas pats likimas.

Nežinia, ar kada galėsime grįžti tėvynėn. Bet nėra abejonės, kad grįš tėvynėn visa, ką būsime jai sukūrę. Ir visų pirma tai galioja literatūrinei kūrybai.

Nors beveik visi laisvajame pasaulyje sukurtieji veikalai nebūtų galėję pasirodyti dabartinėje Lietuvoje, tačiau jie visi, kurie tik yra pakankamai meniškai vertingi, anksčiau ar vėliau grįš į tėvynę. Žinoma, jie bus priimami su svetimumo jausmu, su didesniu ar mažesniu atokumu, vėsiai ir kritiškai. Bus įspėjama, kad priimamieji autoriai neišvengė "gilių prieštaravimų", ar net tiesiog stovėjo "priešiškose pozicijose", bet drauge bus pripažįstama jų kūrybos meninė vertė.

Šiaip ar taip nors šio meto lietuvių literatūra teka išsiskyrusiomis srovėmis, anksčiau ar vėliau jos sutekės į vieną daug paprasčiau, negu šiandien galime vaizduotis. Susirikiuos drauge M. Katiliškio "Miškais ateina ruduo", ir J. Baltušio "Parduotos vasaros", A. Landsbergio "Kelionė" ir R. Lankausko ar J. Marcinkevičiaus knygos, A Barono ir M. Sluckio proza. Išsirikiuos J. Jankus, P. Andriušis, A. Vaičiulaitis ir kiti, nesirūpinę nei socialistiniu realizmu, nei kuriuo kitu -izmu, šalia tų dabartinių Lietuvos rašytojų, kuriuos laikas bus išskyręs kaip autentiškus rašytojus.

Iš atokiau savaime susidarys perspektyva objektyviau įvertinti ir tuos veikalus, kurie buvo labiau visuomeniškai angažuoti ir dėl to tiesioginiau priešiški. Dėl to, vienu pavyzdžiu kalbant, mūsų literatūroje ateities skaitytojui draugėn rikiuosis ir tokie romanai, kaip V. Ramono antikomunistiniai "Kryžiai" ir J. Avyžiaus komunistinis "Kaimas kryžkelėje". Pajėgęs (bent pakankamai) meniškai perkurti dabartinio Lietuvos kaimo tikrovę, Avyžiaus romanas jau susilaukė dėmesio ir čia, kur esame prieš bolševikinę vergiją. Nebus klausimo J. Avyžių "braukti" iš mūsų literatūros nė tada, kai Lietuva atgaus laisvę. Bet lygiai mūsų literatūroj liks V. Ramonas, nors ir kiek ilgai jis būtų sovietinio okupanto "braukiamas" iš mūsų rašytojų. Ir mąstančiam komunistui V. Ramono "Kryžiai" turi daug ką pasakyti apie 1939-40 metus, — daugiau, negu beverčiai sovietinės propagandos gaminiai.

Šiandien tokia ateities perspektyva gali ne vieną papiktinti, kam literatūrinis žvilgis yra svetimas. Tačiau tai tik paprasta tiesa, kad iš literatūros neišbraukiama, kas turi savitą vertę. Vaizdžiai šią tiesą savo metu formulavo J. Keliuočio redaguota "Naujoji Romuva": "Ar Stalinas vienaip ar kitaip elgsis, ar marksizmas vienokiu ar kitokiu teroru versis, vis tiek M. Gorkis ir R. Rollandas pasiliks dideli rašytojai, nors jie save ir laikė ištikimiausiais komunistais" (Naujoji Romuva, 1938, psl. 350). Šie žodžiai galioja ir mūsų rašytojams komunistams: kurie tikrai yra verti išlikti savo sukurtaisiais veikalais, tie ir išliks mūsų literatūroje, nepaisant jų pažiūrų. Niekam nebuvo paslaptis S. Nėries ar P. Cvirkos komunistiniai įsitikinimai, bet jų kūrybą ir vertinome, ir premijavome, nors jų komunistinį sąmokslininkavimą ir laikėme smerktinu. Sovietinėj priespaudoj komunizmas yra taip visiem privalomas, kad nebetenka nė domėtis, kiek kas iš tikro jį tiki ir kas jį tik vaidina. Tesvarbu viena: kiek kas pajėgia pasireikšti išliekamos vertės kūryba, tiek ir į mūsų literatūros istoriją neišbraukiamai įsirašo. Savaime "išsibrauks" tik tie, kurie iš tikrųjų ir nebuvo jon įsirašę savo kūrybiniais laimėjimais, o tik buvo bandomi įrašyti dėl propagandinių nuopelnų.

Bet ar tokio pat objektyvaus nusistatymo laikosi ir laikysis komunistai? Jais vienais sovietinis okupantas remia savo režimą ir juos vienus pakenčia. Komunistų rankose ir mūsų santykiai su tėvyne.

Tiesa, objektyvumas, kaip dalykinis bešališkumas, komunistams yra svetimas. Totalistinis komunizmo pobūdis diktuoja tokį objektyvumo samprotį, kuris faktiškai lygus jo paneigimui. Kaip pati žodyninė apibrėžtis byloja, "marksistinis—leninistinis objektyvumo supratimas įjungia partiškumą, veiksmingumą, aktyvią pažiūrą į tikrovę, siekiant ją revoliuciniu būdu pertvarkyti" (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, 1954 psl. 516). Į viską žiūrint partiškai politiniu žvilgiu, negali būti daroma išimties nė literatūrai. Todėl be paliovos iš jos reikalaujama būti "pilietine", "veiksminga", "revoliucinga" ir drauge griežtai budima, kad nieko nepasirodytų, kas būtų su komunizmu nesuderinama. Iš šio nusistatymo plaukia ir atitinkama praktinė laikysena. Tie, kurie nėra "pilietiškai" nusistatę, arba teroru "perauklėjami", arba nutildomi. Gi tie, kurių negalima pasiekti "perauklėjimui" ar nutildymui, ignoruojami, lyg jų nė nebūtų. Su nutildytaisiais byla yra baigta. Bet tie, kuriuos teko ignoruoti, vis tiek lieka klausimu, nes vis tiek lieka jų kūryba. Čia pagaliau komunistinė dialektika randa objektyvią išeitį: ignoruoti komunizmui svetimus autorius, kol jie gyvi, bet atrasti (ar, lyg užmiršus, atsiminti), kai mirtis juos iš kovos dabarties perkelia praeitin, kurios nė "revoliuciniu būdu" nebegalima jau "pertvarkyti".

Jei ilgiau bus lemta Lietuvai likti sovietinėj okupacijoj, tokiu keliu teks laisvojo pasaulio lietuvių kūrybai grįžti tėvynėn. Ta pati komunistinės sistemos logika galioja visiems bolševikinio imperializmo pavergtiems kraštams.

Laisvajan pasaulin pasitraukę rašytojai visą laiką Lietuvoje buvo ignoruojami, lyg jų nė nebūtų buvę, nors, aišku, jų egzodo palikta tuštuma buvo jaučiama. Tik pastaraisiais metais ir Lietuvoje pradedama atsiminti laisvojo pasaulio lietuvius rašytojus, tačiau ne atsisakant ankstesnio ignoravimo, o savotiškai jį pabrėžiant.

Būdingai tai dokumentuoja prieš porą metų pasirodžiusi "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija" (I tomas, 1966). Lietuvos dabartiniai rašytojai sudėti visi, ligi pačių jauniausiųjų, vos spėjusių debiutuoti pirmaisiais savo kūrybos rinkiniais. O iš nepriklausomos Lietuvos rašytojų pasitraukusių laisvajan pasaulin duoti tik patys "ne aplenkiamieji": Aistis ir Brazdžionis (taigi, nėra nei V. Alanto, nei J. Augustaitytės-Vaičiūnienės, nei J. Balčiūno-Švaisto, nei St. Būdavo, nei L. Dovydėno, nei A. Giedriaus-Giedraičio, nei J. Jankaus). Bet ir tiedu duoti tik keliomis eilutėmis, be atvaizdų, iš jų rinkinių suminint tik pasirodžiusius ligi sovietų užgriuvimo 1940 m. O iš tų rašytojų, kurie savo kūryba viešumon išėjo jau laisvajame pasaulyje, neduodami nė vienas, taigi, nei P. Andriušis, nei A. Baronas, nei K. Bradūnas, nei Ant. Gustaitis, nei kiti. Pabrėžtai totalus ignoravimas — tokia šios lietuviškosios sovietinės enciklopedijos I tomo (A-J raidės) pozicija laisvajan pasaulin nusitraukusiųjų rašytojų atžvilgiu. Ar to paties nusistatymo bus laikomasi ir kituose tomuose, paaiškės, kai jie pasirodys.

Tuo tarpu (jau korektūrose) tenka tik pridurti, kad to paties principo laikosi ir visai neseniai, pereitų (1967) metų pačioj pabaigoj pasirodžiusi dvitomė antologija "Lietuvių poezija". Iš laisvajan pasaulin pasitraukusių jų poetų jon įtraukti tik tie, kurių poezijos rinkiniai pasirodė ligi 1940 m. (ir trumpose biografijose tik tie rinkiniai suminimi). Taigi, kaip enciklopedijoj, taip ir šioj antologijoj tęsiamas tas pats laisvojo pasaulio lietuvių literatūros totalus ignoravimas. Kaipgi kitaip galima tai pavadinti, kai šioj viso pločio (nuo M. Mažvydo ligi 1943 m. gimusio S. Gedos) lietuvių poezijos antologijoj nėra nei K. Bradūno, nei H. Nagio, nei A. Nykos — Niliūno, nei Vl. Šlaito, nei J. Meko, nei L. Andriekaus, nei kitų sovietinio meto, bet laisvajame pasaulyje viešumon išėjusių poetų?!

Tačiau iš antros pusės pastaraisiais metais pradeda reikštis

(Nukelta į 3 psl.)

Vincas Ramonas, vieno iš geriausių mūsų romanų "Kryžių" autorius.
Nuotrauka "Draugo"

Henrikas Nagys, vienas iš poaistinės - pobrazdžioninės mūsų poezijos krypties pradininkų.
Nuotr. V. Maželio

Birutė Pūkelevičiūtė, parašiusi vieną iš labiausiai skaitomų mūsų romanų — "Aštuonis lapus".
Nuotrauka "Draugo"

PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

linksmesnės. Mes lietuviai viską labai norime priimti vis labai pakiliai ir oriai, kai tuo tarpu nepriklausomybės šventės visame pasaulyje, neišskiriant ir Amerikos, švenčiamos labai triukšmingai, o mes vis kažkaip per rimtai, lyg mums nepriklausomybė būtų sunki likimo našta.

Nesigrūskime į tas pačias datas, kai kultūriniams parengimams galime parinkti ir tokias dienas, kurios laikomos rimties dienomis, nes geriau tokią dieną daugeliui praleisti kultūrinėje šventėje, negu dieną prastumti nuobodžiaujant ar triukšme.

P. Svilius

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076.

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rez. 3241 West 66th Place
Tel. REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 va

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val vak
Šeštad. 2—4 val
Trečiad. ir kitu laiku pagal susita
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin Illinois

Tel ofiso HE 4-5849 res. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1—5 treč. ir šešt. tik susitarus

Ofiso — HE 4-5758
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos antradieniais penktadieniais 2-5 v. šeštadieniais p. p. Ligonis priimami pagal susitarimą

Skelbkitės "Drauge".

Ant Kudoko kabinetą perėmė optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., antr., ketv. 2—5, 7—9 val. Penkt. 2—5 ir Šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477. Res. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti: MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak.
Šeštad. 12—3 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad. ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. šeštad. nuo iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad ir šeštad tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val p. p., 6-8 val vak. Šeštad 12-3 val p.p., trečiad uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 5 iki 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 1 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Res. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
3 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
Ofiso ir rezidencijos
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel PR 8-7773; Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos pirm. ketv. 5—8 val antrad. ir penkt. 1—4 val
Priiminėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v.
Šeštad. 9 v. r. — 3 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRIST
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 2—9 val. p. p.
Išskyrus trečiad.ieni

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val., pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč ir Šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirm. nuo 6 iki 8 v. p. p.; antrad. ir ketv. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v.; penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto. Kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val. antrad. nuo 2 - 5 popiet
ketvirtad. nuo 6 - 8 vak.
Ofiso telef. 776-2880
Rezid. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus
Val. 4 p. p. ir 6—8 vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVICIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
2648 So. Albany Ave
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antrad., penktad. 1—4 ir 6—8 v. v., ketvirt. 6—8 v. vak. Šeštadieniais 11—2 val. popiet

Pokalbis su kaimynais: latvių poetas Gunars Salinš (kairėje), Liūnė Sutema ir Marius Katiliškis.
Nuotr. V. Maželio

EGZODO LITERATŪROS GRĮŽIMAS TĖVYNĖN

(Atkelta iš 2 psl.)

ir anksčiau minėtos "objektyvios išeities" pirmieji ženklai. "Poezijos pavasario" antroji knyga (1966) pagaliau prisiminė prieš daugiau kaip dvidešimtį metų fronto sūkury žuvusį V. Mačernį, o to paties almanacho trečioji knyga (1967) paminėjo ir neseniai JAV eismo katastrofoje žuvusį A. Mackų. O senas emigrantas J. Tysliava susilaukė net savo pomirtinės rinktinės Lietuvoj išleidimo. Ją recenzuodamas, pats A. Venclova pažadėjo tėvynėn grįžimą ir kitiems: "Juozas Tysliava grįžo... Grįžta ir kiti — Jurgis Baltrušaitis, Jurgis Savickis. Be abejo, ateis laikas ir Vydūnui, ir Faustui Kirčai, ir Kleopui Jurgelioniui, ir Ignui Šeiniui..." (Literatūra ir Menas, 1967 Nr. 10). Taigi, cita.os daugtaškis leidžia ir kitiems tikėtis tėvynėn grįžimo, kai jau ir jie bus taip pat mirties panerti praeitin, kaip išvardintieji. Kaip ten pat A. Venclova priduria, "Tai, kas geriausia jų (anksčiau išvardintųjų rašytojų — J.G.) padaryta kūrybinėje srityje, priklauso lietuvių

Antanas Škėma, romanistas ir dramaturgas, ginčus keliąs naujovininkas laisvojo pasaulio lietuvių literatūroje.
Nuotr. V. Maželio

literatūrai ir kultūrai". Kaupti ir praeities laimėjimus, juos įsisavinti ir panaudoti "naujosios kultūros kūrybai" moką ir Leninas, ir partija. Dėl to ir baigia savo recenziją A. Venclova šitaip: "Tik mes, socialistinės visuomenės žmonės, esame viso to, kas geriausia sukurta praeities kultūroje, tikrieji pavel-

dėtojai".

Nors laisvojo pasaulio lietuviams rašytojams tėvynėn grįžimas pažadėtas tik per praeities (a seit, mirties) vartus, tačiau pastaraisiais pora metų drauge su mirusiaisiais pradedami atsiminti ir gyvieji, lyg jau iš anksto juos mirties praeičiai pasmerkiant. Kultūros žurnaluose pradėta teikti informaciją apie laisvojo pasaulio lietuvius ir jų kūrybinius laimėjimus, o Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komitetas pernai (1967) išleido savo vicepirmininko V. Kazakevičiaus redaguotą gamtos poezijos bei poetinės prozos antologiją "Graži tu, mano brangi tėvyne", kurioj draugėn su senaisiais bei dabartiniais Lietuvos rašytojais chronologiškai įrikiuojami ir "išeivijos atstovai" (nuo M. Vaitkaus per Aistį su Brazdžioniu ir žemininkus ligi L. Sutemos ir A. Mackaus).

Pasikeitusios laikysenos pagrindimas taip pat formuluojamas, kaip dėl mirusiųjų. Kaip Br. Raguotis "Pergalėj" (1967 Nr. 8,psl. 144) formulavo, užsienio lietuvių kūrybos skelbimas ir vertinimas rodąs socialistinį humaniškumą — "sugebėjimą gerbti tai, kas vertinga sukurta lietuvių emigracijoje... Tai socialistinės santvarkos humaniškumo aktas, skirtas išsaugoti lietuvių nacionalinei kūrybai ir apskritai kultūrai palikimą, sukurtą ir už Lietuvos ribų".

Kreipia dėmesį cituotajame B. Raguočio tekste tai, kad vietoj įprastinio "socialistinio realizmo" iškyla "socialistinis humaniškumas". Nėra tai tik atsitiktinis vieno termino kitu pakeitimas, nes sovietuose ir terminai ne atsitiktinai keičiami. Ir kitur visur "realizmą" pradeda skelbti "humanizmas".

Anksčiau toks "praeities palikimo" priėmimas vyko realizmo vardan. Maždaug taip buvo stereotipiškai dėstoma: nors atitinkamo rašytojo kūryboj tai ir tai yra nepriimtina "tarybiniam žmogui", tačiau vis dėlto bent iš dalies ar bent kai kuriuose kūriniuose ir tas rašytojas laikėsi realizmo ir tuo būdu pasidarė vertas dėmesio.

Dabar tokiu "praeities palikimo" pagrindu vis dažniau akcentuojamas humanizmas. Tai ir aiškesnė, ir platesnė savoka. Nereikia liesti nė dabartinių mūsų rašytojų, o užtenka pasklaidyt vadinamąją akademinę "Lietuvių literatūros istoriją", kad

(Nukelta į 5 psl.)

Vladas Šlaitas

Vladas Šlaitas, vienažindiškai graudžios ir religinės tradicijos tęsėjas modernioje mūsų lyrikoje.

KOMPLIMENTAS

Gluosnis ant kranto,
ta kompl mentas vandeniui.
Ta' grakštusis teptuko smūgis vaizdui papildyt.
Gi be gluosnio visam paveikslui būtų nelinksma
(tartum širdž ai, kuri paguodos nesusiranda).

MELSKIS UŽ MUS NUSIDĖJĖLIUS

Kadang' nėra vilt'es per amžius būti jaunam,
u'tai visi didm'esčiai skuba sudegti.
Su trumpa's sijonukais,
kur e pary'kina tai, ko nereikėtų paryškint,
kurie pabrėžia tai, ko nereikėtų pabrėžti,
št'ap skuba žmonių skruzdėlynai greičiau sudegti.
O,
Dangaus Karaliene!
Melsk's už mus nus dėjėlius mūsų nelaimėj.

BE PARTITŪROS

O, Žemaitkiemio sodžialka!
Su varlių orkestrantais,
kurie grodavo taip,
kad drebėdavo visas bažnytkaimis.
Kurie grodavo be dirigento ir partitūros,
nusileidus pakalnėn vasaros vakaro saulei.

AUKSO RATAS

Nėr ko stebėtis,
kad eigiptiečių poetui tu buvai dievas.
O, saule!
Ypač kai rytą liepsnodamas dega ir dega
tavo didžiai elegantiškas aukso ratas.
Taipgi nėr ko stebėtis, kad tu Donelaičio Metuose
Ant, saulele, vėl atkopdama budinai svietą.

MALONĖS ĮNDAI

Mano kiekvienas išgirstas ir išklausytas prašymas,
man yra Tavo buvimo įrodymas.
Tai,
kad buvau girtuoklis ir palaidūnas
ir kad daugiau nebesu nei girtuoklis, nei palaidūnas,
man yra Tavo buvimo įrodymas.
Tai,
kad savo metu
išgulėjau dešimt d'enų numiręs Vilties ligoninėj
(su įskilusiu smilkiniu ir įlūžusia ranka)
ir prisikėliau iš mirusių,
man yra Tavo buvimo įrodymas.
Ta'pgi už daugel malonių esu dėkingas Dangaus Karalienei.
Tai yra faktas.
Lygia' ka'p yra faktas,
kad esu gyvas ir sve kas ir džiaugiuos gyvenimu.
V ešpat'e, ačiū už Tavo malonės indus.
Duok, kad daug'au nešiktų manęs Tavo kartūs rūstybės indai.

PRELIUDAS

Ketur'asde imt aštuntuose savo gyvenimo metuose
aš randu savo širdy didelę meilės jėgą,
nuoširdumo
ir poezijos jėgą,
nes kūdikystėje
Tu įdėjai į mano širdžiukę ne baimės dvasią,
bet dvasią jėgos,
meilės
ir blaivumo
(tarp kitko,
tai tavo,
ne mano,
brangus's Povilai,
žodžiai).
Tai kas, kad buvau palaidūnas.
Viskas,
kas buvo,
praėjo,
ir apie tai daugiau nereikia kalbėti.
Ir užtai iš visos širdies dėkoju Tau, Išganytojau.
Gyventi
yra didelė laimė.
Koks jis bebūtų gyvenimas,
tačiau gyvenimas
yra vertas gyvenimo,
nes gyvenimas yra didelė laimė.
Ypač kad šitas gyvenimas
tėra tiktai preliudas į tikrą gyvenimą,
kuris šviečia kaip mano kaulai pro mano odą.
O, mano meile!
O, mano džiaugsme ir mano paguoda!
O, šio pasaulio lengvi ir gracingi tiltai,
kurie nešat mane viršum viso pasaulio upių!

SUDIEVU

Raganosių,
hipopotamų
ir krokodilų veislei sakau sudievu.
Liūtų,
tigrų
ir visų plėšrių kačių veislei sakau sudievu.
Taipgi jums,
visiems Afrikos paukščiams,
bei jums,
beždžionėms,
sakau sudievu.
Ašai,
pasenęs dramblys,
kursai ieškau nuošalios vietos kaulams pakloti,
paskutinį kartą sakau sudievu
tam didžiam ir žiauriam ugnies kamuoliui,
kurį žmonės vadina saule.
Taigi, sudievu,
nes daugiau savo kojų stulpais nebedrebinsiu žemės
ir pro nosį vandens ir dumblo daugiau nebepurkšiu.
Gi prieš griūdamas,
tiktai tiek galiu pasakyti,
kad gyvenimas mielas
ir kad gera man buvo kaip kalnui tarp medžių vaikščiot.

IŠILGAI AFRIKOS

Kazys Almenas

(Tęsinys iš rugp. 10 d. šeštadienio)

16. KELIU PER TANZANIJĄ. IR KUR KELIAUJA TANZANJA?

Amsha — Dodoma — Mbeya, 1968.VI.16 —VI.30.

Nutrūko šie užrašai, jei kas dar pamena, netrukus po to, kai mudu su "Mažiuku" perkirtome ekvatorių ir nusidangenova iki Masai krašto ir Kilimandžaro kalno papėdės. Nutrūko užrašai ne mano valia. Nuvažiavova mudu po to dar apie 3000 km iki baltųjų valdomos Rodezijos. Ir būtent ten, keturius penktadalius Afrikos pervažiavęs, neva civilizuotą, baltųjų valdomą Rodeziją pasiekęs, patyriau savo pirmą rimtą nelaimę. Trumpai tariant, paranojiškosios Rodezijos policijos buvau įmestas į kalėjimą ir išlaikytas ten daugiau tris savaites trijų žingsnių ilgio ir nepilnų dviejų žingsnių pločio vienutėje, kuri turėjo tiktai geležinę lovą, skylę grindyse privatiems reikalams ir storais virbais apkaltą langelį. Neturėjau teisės niekam skambinti, niekam rašyti, nei telegramos siųsti. Dvi mano jau parašytos "Draugui" atkarpos apie Tanzaniją (su fotografijomis) buvo pražudytos.

Pagaliau, sugrįžus į Chicagą, visa tai sunkiai sekėsi išaiškinti net draugams. Patį faktą jie priėmė kaip faktą. Bet atkakliai jie klausė manęs: "Už ką?"

— Už nieką.

— Na jau. Kaip tai už nieką? Už ką nors turėjo būti. Už ką?

Pabandysiu paaiškinti. Patį melancholišką įvykį detaliau aprašysiu, kai prieisime prie jo chronologine tvarka, bet į tą svarbų, mane inkriminuojantį klausimą 'už ką?', noriu atsakyti tuoj pat. Kad būtų lengviau suprasti, atsakysiu pavyzdžiu, paimtu ne iš tamsiosios Afrikos, bet iš Chicagos.

Atvykau Chicagon tuoj po to, kai miesto policija guminių bananų pagalba atstatė tvarką šiame demokratiškame Amerikos mieste. Suprantama, atvykus po ilgo nebuvimo, įdomu sužinoti, kas kam namuose galvas skaldo. Ir už ką skaldo?

Kalbėjausi ta tema su vienu iš savo draugų, kuris, bent prieš man anapus Atlanto išvykstant, save laikė liberaliu žmogum. Gal tokiu save ir dabar laiko. Žodžių sąvokos, pagaliau, yra gi sąlyginės.

Tarp mūsų ant žemo staliuko gulėjo atverstas tos savaitės "Newsweek" žurnalas, atverstas kaip tik ten, kur puslapio nuotraukos rodė penkis (taip! — penkis) to žurnalo fotografus ir žurnalistus, apraišiotom galvom ir labai liūdnais žvilgsniais. Žvilgsnių liūdnumas pateisinamas. Mat, šiaip žurnalistams, siunčiamiems į pavojingus rajonus —pavyzdžiui į Vietnamą arba Afriką — mokamas ir didesnis atlyginimas. Šie gi buvo pasiųsti į saugų, beveik Amerikos viduryje esantį miestą ir ten buvo apskaldyti ne kokių nors hotentotų ar vietkongų, bet narsių burmistro Daley taikos gynėjų. Taigi — guzai be jokios kompensacijos.

Gal naivus aš, bet buvau pasipiktinęs.

— Kaip tai?! — sakiau su nustebimo intonacija balse. — Kaip gali policija, kurios pareiga yra mūsų civilines teises ginti, šitaip beatodairiškai žurnalistus daužyti?

Vos tik man šiuos klausimus baigus, teko, iš tiesų, dar labiau ir visai rimtai nustebti.

— Taip jiems reikėjo! (sic! pažodžiui) — ramiai atsakė mano liberalusis draugas.

Aš tik žiobtelėjau, nes maniau, jog tas mano draugelis juokauja. Prieš trejus metus gi ji pažinojau neblogai.

— Ko anie lindo, kur jiems nereikia? — anei trupučio nejuokaudamas tęsė draugas. — Lindo ir gavo. Dabar žinos.

— Kaip lindo? Kur lindo?

— Tarp hipių, jipių, visokių barzdotų taikos demonstrantų. Lindo ir gavo per galvą. Tvarka turi būti.

— Palauk, palauk, — tikrai nesusigaudydamas murmėjau aš, — gi jie žurnalistai. Jie atvyko čia, Chicagon, į konvenciją. Kur lindo?

— Na į gatvę! Maišėsi gatvėje su tais barzdylom, su komunistų sukurstytais jipiais, su visokiais plaukuotais elementais, kurie plūdosi, keikėsi, policiją puolė...

— Ar ir žurnalistai puolė policiją?

— Jiems gi ant kaktos neužrašyta, kas jie tokie! — jau kiek suirzęs mano bukumu, atsakė draugas. — Tu nežinai čionykščių sąlygų dabar. Kai maišėsi kur nereikia, tai ir gavo. Taip jiems ir reikia!..

Stop!

Tą kartą pokalbį tęsėme. Ir, prisipažįstu, įsikarščiavau nemažai. Esu, iš tiesų, gal naivus. Čia tu savo naivokų argumentų apie žmogaus asmenines teises nekartosiu. Ne polemikai naudoju šį atkurtą pokalbį, bet tik iliustracijai. Iliustracijai — kodėl Rodezijoje buvau įmestas į kalėjimą. Būtent — pasimaišiau, kur nereikia: gatvėje. Atrodžiau lyg "kažkoks elementas" (Nešiojau barzdą).

Punkt!

Chicagoje tokiems tvojama per galvą, Rodezijoje tokie įmetami į kalėjimą.

Palyginimą pateikiu be jokio humoro. Ne visiems ir ne visada Chicagoje tvojama per galvą. Ne visi taipgi įmetami į kalėjimą Rodezijoje. Ir vienoje ir kitoje padėty, kam klius kam neklius, sprendimas yra paliktas policijos rankose. Chicagoje (tarpe kitų) kliuvo reporteriams. Rodezijoje (tarpe kitų) kliūvo man.

Detalės bus vėliau, o šiuo tarpu atgalios į Tanzaniją.

*

Milžiniška visgi ta Afrika. Sunkiai tesuvokiame kiek ji didelė, nes paprastai esame pripratę žiūrėti į labai smulkų Afrikos žemėlapį. Mirga dabar tas žemėlapis, sukarpytas, atrodo, į daugybę mažų valstybėlių. Bet kai reikia jas pervažiuoti, tai pamatai, jog jos toli gražu nemažos. Pavyzdžiui —Tanzanija. 1200 km tęsiasi ji nuo šiaurinės iki pietinės sienos. Ne ką mažiau būtų ir nuo rytų į vakarus. Mudu su "Mažiuku", apsistodami ir neskubėdami, perkirtova ją maždaug dviejų savaičių bėgyje. Dvi atskiras atkarpas apie tai jau buvau parašęs, bet, kaip minėta, Rodezijos "tvarką darantys" policininkai jas man prapuldė. Teks visa tai apgraibom tik iš atminties atkurti.

Akims pasiganyti tai išimtinai gražus kraštas. Gamta įvairi, o kartais tiesiog stulbinančiai didinga. Daugumoje tai atvira savana. Bet yra ir šlaitų, apaugusių groteskiškai išpurtusių kamienų baobab medžiais, į milžiniškus kaktusus panašėjančiais, ir aukštai išsikišusiom, karpytais lapais borasus palmėm. Kai visa tai nusibosta, staiga priekyje išdygsta virtinė labai savotiškos formos, apvalių, kaip kūgis, kalvų. Vadinamos jos čia dar senuoju — vokišku vardu Inselberge (kalnas — sala). Tanzanija yra, mat, buvusi kadaise "Deutsch-Ost-Afrika", ir kalnų vardas išliko, nes jis čia puikiai tinka. Iš tiesų, lyg kokios netikėtai atrastos uolingos salos išdygsta šios savotiškos kalvos plačioje, kaip jūra, savanoje.

Tanzanijoje yra didžiausieji, mano jau minėti, valstybiniai rezervatai, bet laukinės faunos galima užtikti ne vien rezervatuose. Pravažiuodamas pamatysi nedideles žirafų ir stručių kaimenes, iš ryto kelią perbėgs šakalas arba hiena, bet kur ir bet kada šalia kelio kvaksi, lyg protelio netekusios, blizgančios mėlynom galvom perlinės vištelės.

Jei ko pasigendi žmogus, diena po dienos važiuodamas šiuo kraštu, tai būtų tai, ką aš vadinčiau "istorija". Tai visgi jau apgyvendintas kraštas. Bet jis sudaro įspūdį, lyg žmo-

Kukli ir Afrikai būdinga katalikų bažnytėlė Tanzanijoje.

(Nukelta į 4 psl.)

IŠILGAI AFRIKOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

gus čia būtų atvykęs tik užvakar. Yra kaimelių, pasitaiko miestukų, bet visi jie turi lyg laikiną pobūdį. Primena jie man Amerikos vakarų miestelius. Viena vienintelė, esamiems reikalams kur kas per plati gatvė, abipus gatvės eilė seniai dažytų, mediniais frontonais krautuvių, gatvės gale benzino stotis, policijos būstinė ir kelrodis, rodantis apvalų kilometrų skaičių iki kito miestelio. Štai ir viskas. Atrodo, papūstų koks stipresnis viesulas, nušluotų viską, ir vėl liktų savana, lyg žmogaus pėdos dar niekad nepaliesta. Įspūdis čia visur naujo, žmogaus vos paliesto krašto.

Bet įspūdžiai, kaip gerai žino kosmetikos industrija, gali vis dėlto būti labai apgaulingi. Štai ir ši Tanzanija. Jei dabarties koks antropologas rašo visuotinę "homo sapiens" istoriją, tai pirmasis puslapis (ir visa eilė kitų) prasideda kaip tik būtent čia. Ne vos pražįstanti, žmogaus dar neliesta mergelė yra ši Tanzanija, bet senų seniausia išbarškadantė mūsų visų pro-pro-probobutė. Jog šitaip yra, buvo patirta visai neseniai. 1964-tais metais profesorius Leakey 120 km į pietvakarius nuo Amshos miesto esančiame Olduvai tarpukalnyje, pačiame žemiausiame (ir užtai seniausiame) tarpukalnio sluoksnyje surado kaukolę. Prof. Leakey tvirtina ir daugumas antropologų sutinka, jog ši neabejotinai prie "homo sapiens" priskirtina kaukolė yra 1,700,000 metų senumo! Visu apvaliu milijonu metų senesnė už iki to laiko seniausia laikomą Javoje iškastą mūsų proprosenelio pitekantropo kaukolę.

Kur, lyginant su tuo faktu, atsiduria tik kelis tūkstančius metų teskaičiuojančios Nilo slėnio piramidės?

Tokios žilos senovės sužavėtas, pasiryžau ir aš Tanzanijoje senienų pasižiūrėti. Minėtąją kaukolę prof. Leakey saugoja, be abejo, už devynių užraktų. Tačiau, nors ir beveik dviejų milijono metų senumo, kiek čia labai inspiruojanti gali būti kaukolė? Štai, vaizdinis menas — jau visai kitas reikalas. Laimei, mano susidomėjimą atjaučiantys proproseneliai ir to meno Tanzanijos uolose paliko. Ne tiek garsūs Tanzanijos olų piešiniai kaip piešiniai Prancūzijoje arba Saharoje, bet, maniau, paveikslas vis bus paveikslas. Deja, ne prie kelio jie, bet kiek toliau. Prie Babati miestuko pasukau iš kelio į vakarus, kur 12 km. nuotolyje aiškiai nuo kelio matomoje kalnų grupėje ir turėjo būti tų uolų piešinių.

Iš kelio pasukau 9-tą (ryto); tas nelemtas uolas pasiekiau 5-tą (vakare). Sunkesnio 12-kos km ruožo savo gyvenime neregėjau ir nuoširdžiai tikiuosi, kad neregėsiu. Jis buvo kimsynas, gyvatynas, upeliais — liūnais išvagotas, dygiakrūmiais užtvertas. Didžiumą kelio "Mažiuką" teko nešte nešti. Ko gi žmogus meno dėlei neprikenti!

Na ir ką gi? Pasitvirtino tai, ką Čiurlionio meno galerijos parodų lankytojai taipgi puikiai žino. Būtent, jog dailininkų esama labai įvairaus talento. Taip yra šiom dienom, pasirodo, jog taip buvo ir mūsų pro-proseneliu laikais. Yra buvę tikrai dailėje talentingų pro-proseneliu. Šitai liudija ir jų palikti piešiniai, sakysim, Prancūzijos olose. Bet yra buvę ir tokių, kurie piešėjo talento piešiniui nei per nago juodymą neturėjo. Pastarieji, deja, ir piešė mano per vargą ir kančias pasiektus uolų piešinius. Šis meninis palikimas susideda tik iš įvairių kleckų, kreivų keturkampių, šleivų saulių ir daugybės paprastai pirštais prispaudinėtų taškų. Buvau tuos šedevrus nufotografavęs, bet fotografijas Rodezijos policija paėmė. Ne toks, šiuo atveju, didelis ir nuostolis. Jei turite namuose kokią ketverių metukų atžalą, tai įbrukit jam į rankutes kreidos gabalą, ir penkiolikos minučių bėgyje jūsų sienos atrodys panašiai kaip proproseneliu išdabintos uolos Tanzanijoje.

Tai tiek apie stulbinančiai seną, nors gal ir perdaug nedidingą Tanzanijos praeitį. Dabartinė Tanzanijos valstybė ne tik aplamai praeities, bet tuo labiau dar vis atkakliai gyvuojančios gentinės praeities norėtų kuo greičiausiai nusikratyti. Iš praeities čia stiprybės nesemiama. Tanzanija su nemažiau perdėtu impulsyvumu kaip Kenija, yra pasišovusi būti moderni dabarties ir ateities valstybė.

Pasivyti, industrializuotis, modernizuotis, mokintis — tai yra nuolatinis valdžios ir į aktyvų valstybės gyvenimą įsijungusių žmonių obsesijos. Praktikoje visas šias obsesijas galima suburti į vieną žodį — "imituoti". Mums šitas žodis gal kažkuo ir nemaloniai skamba, bet iš tiesų, tokiam kraštui kaip Tanzanija kitos išeities nėra. Nėra laiko, nėra lėšų, nėra atitinkamų žmonių, kad galima būtų kurti "savas" vertybes. Šimtmečių sukurtas ir kolonijinės valdžios mažai kuo pakeistas atsilikimas dabar turi būti nugalėtas per vieną (ir tai būtent per šią) generaciją. Ne tik kad "savos" technologijos čia nesukursi, bet nėra laiko nei savai teisei, nei savoms valdymo formoms bandyti. Nėra kada puoselėti, pagaliau, nei savos kultūros, nei papročių. Gentinės praeities kultūra, nors esmėje neblogesnė už tą, kurią skubama imituoti, šių dienų techniškam, urbanizuotam gyvenimo stiliui nepritaikoma. Reikia viską perkurti iš naujo. Trumpai tariant — reikia imituoti.

Deja, ir tai nėra taip paprasta, kaip gali iš šalies atrodyti. Ką imituosi? Ameriką? Gal Europą? Kiniją? Ar Indiją? Maskvą? Ar Washingtoną?

Asmeniškai aš su savo pasiūlymu neskubėčiau. Ir užtat nesistebiu, jog Tanzanijai visa tai irgi nemaža painiava. Kol kas susidaro vaizdas, jog Tanzanijoje bandoma važiuoti visais bėgiais. Kapitalizmą, socializmą, maskvinę ar kinietiškąją komunizmo versiją — viską Tanzanijoje rasi. Sutikau čia "Taikos korpuso" narius iš Amerikos, matematikos mokytojų iš Ulbrichto Rytų Vokietijos, komivojažierių iš Prahos, geležinkelio inžinierių iš Raudonosios Kinijos, agronomų iš Danijos. Randi tikrai kurioziškų situacijų šioje per jėgą, varomoje pažangos maišatyje. Štai keletas pavyzdžių:

1. Ar žmonas galima siųsti kaip ekonominę pagalbą?

Vieną naktį teko praleisti Wagogo genties ūkininko trobelėje. Pažangus tai buvo ūkininkas, nes suprato angliškai, mokėjo skaityti, o vienas iš jo trijų namukų buvo net skarda dengtas. Šiaip jis gyveno dar grynai tradiciniai. Abiejose apvaliose bakūžėse gyveno jo dvi žmonos. Jis pats užėmė, nors ir mažesnę, bet skarda dengtą, centrinę bakūžę. Tenai buvau ir aš pakviestas. Vakarop vyresnioji jo žmona atnešė mums valgyti. Karštą kukurūzų košę ir pipirais užtaisytą vištienos buljoną. Valgėme kabindami košę pirštais ir pavilgydami ją buljone. Turėjau su savimi neseną Dar-Es-Salaam laikraštį, tai po vakarienės jį kartu skaitėme. Straipsnis bu-

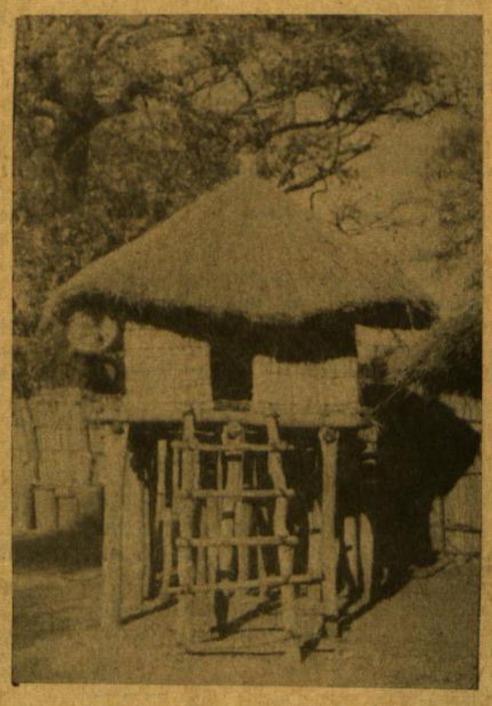

Svirnelis kaimelyje netoli Zambijos

vo apie Kiniją, jos žmonių skaičių ir Kinijos Tanzanijai teikiamą ekonominę paramą, kas ir nukreipė tolimesnio mūsų pokalbio temą į žmonas.

Vertėtų čia paminėti, jog gentinėje žemdirbių visuomenėje žmona nėra našta, bet realus ekonominis turtas. Ji dirba didžiumą lauko darbų, ji siuva drabužius, renka kurą, neša vandenį. Juo daugiau žmonų turi, tuo patogiau gali gyventi.

Mano šeimininkui imponavo Kinijos gyventojų milijonai.

— Štai galėtų jie mums moterų atsiųsti. Tai būtų tikra ekonominė pagalba, — tarė jis, kai baigėme skaityti. Pasirodo, jis visai nejuokavo.

— Dabar žmonos brangsta, — aiškino jis toliau. — Ir tos pačios nebe tokios. Vienos nori į miestą važiuoti, kitos fabrike dirbti. Et! Nebe tie laikai. Kinijoje tų moterų tiek daug. Galėtų jie mums kokį milijoną atsiųsti...

2. Ar vyskupo vynuogės ir valdžios raginimas gali sukurti naują industriją?

Tanzanijos viduryje, aplink Dodomos miestą stengiamasi įveisti vynuogių auginimą ir vyno darymo industriją. Bus tai mišinys (jei pavyks) privačios iniciatyvos, valstybinio socializmo ir smulkių ūkininkų. Privati iniciatyva priklauso katalikų vyskupui (italui), kuris turi savo rezidenciją Dodomoje, ir, kaip geram italui pritinka, vyskupiškame sode užveisė vynuogių. Pasirodo, vynuogės puikiai čia dera. O kadangi beveik nieko kito aplink Dodomą neauga, tai valdžia tuo labai susidomėjo. Statomos čia dabar didelės vyno gamyklos, veisiami jaunelynai, telieka tik įtikinti aplinkinius ūkininkus, jog vynuoges auginti apsimoka, ir pasilies vyno upės. Bent taip man aiškino labai entuziastingai nusiteikęs ūkio ministerijos agentas. Sutikau jį turguje, kai jis ant dėžės pasilipęs ir aiškino žmonėms, kad reikia auginti vynuoges. Jo entuziasmas buvo didis, bet, kiek pastebėjau, mažai kas jo klausėsi. Baigęs kalbėti, jis pasigavo mane, girdi, kviečiame prancūzų vyno rūsiams prižiūrėti, italų — vynuogių daigams atrinkti, čia žemė kaip Burgundijoje, tik saulės kur kas daugiau, išgirs dar pasaulis apie Dodomos vyną! Malonu buvo matyti tokį entuziasmą. Aprodė jis man jaunuolyną, statomus vyno rūsius. Žinoma, pasiūlė ir vyno. Neblogas tas vynas, bet kada Dodoma taps Burgundijos konkurentu, tai jau kitas klausimas.

3. Kaip pritinka linksmintis mokslus išėjusiam ir kaklaraištį nešiojančiam tanzaniečiui

Į tą klausimą irgi nesiryžtu atsakyti. Galiu tiktai pacituoti pavyzdį rodantį, kaip dabar šitai bandoma daryti. Taip jau atsitiko, jog paskutiniąją dieną Tanzanijoje, Mbejos mieste, per pažįstamą "Taikos korpuso" narį buvau pakviestas į vietinės inteligentijos baliuką. Atorodė jis taip:

Didelis, aiškiai pasiturinčio žmogaus kambarys. Kilimas ant grindų. Baras kairėje pusėje. Gėrimai pasirinktinai. Priekyje prie sienos pristumtas stalas su užkandžiais. Mišrainė, įvairūs sumuštinukai, ant pagaliukų pasmeigtos dešrelės.

Susirinkę apie dvidešimt žmonių. Visi elegantiškai apsirengę. Kostiumai santūriai tamsūs, batai blizga. Ponių suknelės be priekaišto, šukuosena ir aukšta ir banguota. Dalis jų sėdi foteliuose, dalis stoviniuoja. Skambteli stiklinėse ledas, šnara negarsiai vedami pokalbiai, stereofoninis aparatas puikiai perduoda Frank Sinatros dainuojamą fokstrotą.

Prieina šeimininkas. Ir marškiniai ir jo šypsena beveik akinančio baltumo.

— Taip malonu, kad galėjote atvykti...

— Ačiu. Malonumas mano pusėje.

— Jūs gersite skotišką ar kanadišką?

— Skotišką gal.

— Su ledu?

— Taip.

Skamba ledas. Šnypščia gazuoto vandens srovė.

— Malonu, tikrai, tamstą susitikti: Mano vardas Jack.

— Mano —Kazys. Malonu.

— Na, bet ir oras dabar. Seniai jau taip nebuvo.

— Šiaip čia nelyja?

— Oi ne. Na gal kartais, bet ne tiek daug.

— Šiais metais kitaip?

— Taip. Ypatingi metai. Atvykote nevisai laiku.

— Tokia mano jau laimė.

— Malonu, kad atvykote... Tikrai malonu.

— Malonumas mano pusėje...

Ir taip toliau ir taip ir t.t. Pašnekovai gal pasikeičia, bet pokalbio temų gylis tai ne. Linkčiojama, rūkoma, geriama, stoviniuojama, sėdima, pagaliau — išsiskirstoma.

Jei kam šis pobūvis neatrodytų pažįstamas, tai tik užtai, jog blogai jį aprašiau. Iš

Talpiau už rankinuką. Toks nešimo būdas neiškreipia figūros, apsaugoja nuo saulės ir palieka abi rankas laisvas. Po Afrikos kelionės įsitikinau, kad patogiausias būdas ką nors nešti yra užsidėti naštą sau ant galvos.

tiesų, tai buvo, nuo A iki Z, nuo ledo skotiškosios stiklinėje iki pagaliuko, persmeigusio dešros gabalėlį, imitacija viso to, ką ir mes jau pratę vadinti "cocktail party". Kodėl imitacija, pagaliau? Buvo tipiška "cocktail party", ir viskas. Nei nuobodumu, nei plepėjimo banalybe ji nei trupučiu neatsiliko nuo tų, kurias teko pergyventi ir Chicagoje. Tiesa, tik trys iš susirinkusių svečių Tanzanijoje buvo balti. Bet tai jau šalutinė smulkmena. Daug esu pasiruošęs aukotis už gerą vakarienę, bet sėdėti visą vakarą, besistengiant išlaikyti vien nesutrikusią šypseną, kalbėti apie orą yra jau ir virš mano normos.

Mbeja tik 70 km nuo Zambijos sienos. Tad sekančią dieną ir apleidau tą didelį Afrikos plotą, įprastai vadinamą Rytų Afrikos vardu. Afrikos gamta didžiumoje yra nepalanki žmogui. Tačiau Rytų Afrikoje ji nuolaidesnė. Daug kur čia klimatas pakenčiamas, žemė vietomis derlinga, savana tiesiog idealiai pritaikyta gyvulininkystei. Su palyginti neblogais rezultatais šios trys valstybės pradėjo savo nepriklausomą gyvenimą. "Moderniškumo" ir "pasivijimo" konceptai čia kur kas apčiuopiamesni kaip Sudane arba net ir Egipte. Stangiamasi dirbt, daug padaryta, bet dar daug darbo reikės ir ateityje.

Štai, pasileidau visai į bendrybes. Geriau savo galva nedarysiu sprendimų ir nepranašausiu, bet tik paprastai palinkėsiu sėkmės. Man Rytų Afrika buvo maloni ir svetinga. Tiesa, čia ne taip kraštutiniai svetingi žmonės kaip Sudane, bet užtai čia valdžios biurokratai visada mandagiai su manim elgėsi. Namažai ką pasako apie kraštą ir pasienio muitininkas, kai tik po minutę trukusių formalumų plačiai tau nusišypso, palinkėdamas kuo geriausios viešnagės jo krašte. Keliauk kaip nori, kur nori. Toli iki šito dar visai eilei valstybių net ir garbingai civilizuotoje Europoje.

Taigi, nuoširdžiai linkiu jiems tos taip troškštamos pažangos pasiekti ir įsijungti į pilnaverčių pasaulio valstybių eiles. Norėčiau taipgi tikėti, jog būtų įmanoma viso to pasiekti, visiškai neatsisakant senų savųjų tradicijų. Nejaugi pažanga tegali būti laimima tik visuotinės niveliacijos kaina?

(Toliau važiuosim per saulėtąją Zambiją)

RICHMOND Sinclair SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd St.
Užsieninių ir vietinių automobilių Taisymas Priklauso Chicago Motor Club. Nelaimės atveju skambinkite
GR 6-3134 arba GR 6-3353
Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsintuvai.
Pardavimas ir taisymas.
J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th St. 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

MOVING
ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place. WA 5-8063

BANGA
TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
P. Rudėnas K. Šimulis

DEKORAVIMAS
IŠ VIDAUS IR IŠ LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi
J. RUDIS — Tel. CLiffside 4-1050

PARDUODAMI
IŠ MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western. Tel. GR 6-4421

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos.
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus.
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

Kuriam galui
mokėti daugiau?
PIRKDAMI NAUJUS AR VARTOTUS AUTOMOBILIUS SUTAUPYSITE NUO $500 IKI $1,000

BALZEKAS MOTOR
SALES, INC.
PLYMOUTH * VALIANT
4030 Archer. VI 7-1515
"U WILL LIKE US"
CHRYSLER * IMPERIAL

Kurkite geresnę ateitį
Įsijunkite į CHICAGO TAUPYMO BENROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 4¼%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo ateičiai.
STAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SANTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ									
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YR.	18 YRS.	20 YRS.
$10.00	$252.13	$524.08	$833.30	$1,167.46	$1,534.51	$1,937.70	$2,380.57	$2,867.04	$3,401.40	$3,988.36
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,953.43
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,283.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,044.56	22,936.33	27,211.19	31,906.87
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.59	35,895.23
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.99	39,883.59

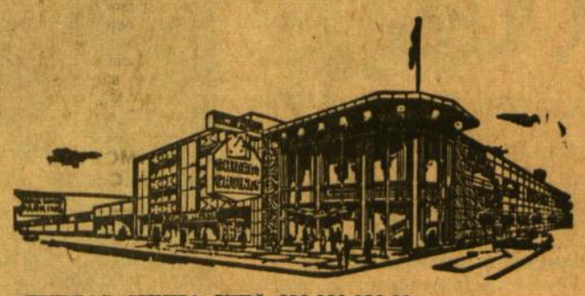

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR INVESTMENT — INSURED UP TO $15,000

TURTAS SIEKIA VIRŠ $90,000,000.00
JOHN PAKEL, President

5 1/4 % Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti $8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4 % Ant visų knygelių sąskaitų

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:
★ Vacation Club
★ College Bonus Savings
★ Home Mortgage Loans
★ Home Improvement Loans
★ Christmas Club
★ Insured Family Savings
★ Notary Public Service
★ Free community rooms for your organiz'n meetings
★ Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks. No service charge to members
★ Sell & redeem U.S. Bonds
★ Two large free park'g lots
★ Save-by-Mail Kits
★ Travelers Checks
★ Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS:
Pirmad. ..... 12:00 P.M. - 8:00 P.M.
Antrad. ..... 9:00 A.M. - 4:00 P.M.
Trečiad. ..... Uždaryta visa d.
Ketvirtad. ..... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Penktad. ..... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Šeštad. ..... 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

EGZODO LITERATŪROS GRĮŽIMAS TĖVYNĖN

(Atkelta iš 3 psl.)

pamatytume, kokio keblaus rūpesčio sudaro "realizmo" ieškojimas tokiuose autoriuose, kurie iš tikro buvo svetimi realizmui, kaip šis terminas normaliai suprantamas. Gi humanizmo tradicija mūsų literatūroj iš tikrųjų yra ir sena ir gili. Neabejojamai humanizmu remiasi ir dabartinių egzodo rašytojų kūryba.

Jei tik nebūtų dirbtinai siaurinama, humanizmo sąvoka yra iš tiesų plati. Kaip rūpinimasis žmogaus žmoniškumo vis skaidresniu nušvitimu ir vis gilesniu jo liudijimu, humanizmas peržengia doktrininės įtampas ir tampa tiltu susitikti žmonėms, nepaisant visų skirtybių bei priešybių. Tik svarbu humanizmo neaprėžti viena kuria specifine interpretacija ir nežaloti jo esmės, kuria yra žmogaus meilė, kokios nors neapykantos aistra. Humanizmui esmingai priklauso atvirumas žmogui, ir bet koks eksklIuzyvistinis fanatizmas humanizmą žaloja ar tiesiog panei gia. Dėl to ir laisvojo pasaulio lietuviai rašytojai nieku būdu nesisavina humanizmo tik sau. Priešingai, džiaugiamės humani zmo apraiškomis visur, kur jų regime. O juo labiau trokštame ir linkime, kad mūsų tėvynėje vis giliau skleistųsi humanizmo dvasia. Norėdami, kad lietuvybė būtų vis skaidresnė, tuo pačiu norime kad ji vis būtų ir žmogiškesnė. Ir juo labiau brangi žmogiškumo šviesa, juo tamsesni laikai, nes jais kiekvienas gali rasti atramos tik savyje pačiame — savo paties žmogiškame kilnume. Širdis širdžiai lieka laisva kalbėti ir tada, kai žodis yra surakintas.

Dabartinėmis aplinkybėmis laisvojo pasaulio lietuviškosios kūrybos grįžimas į tėvynę gali vykti tik tuo pačiu keliu, kaip "praeities palikimo" perėmimas — būtent pamaži, su įspėjamaisiais komentarais, su cenzūrine atranka. Jau minėjom, kaip "Poezijos pavasario" almanache buvo priimti V. Mačernis ir A. Mackus. Pernai (1967) Lietuvoj išleista J. Baltrušaičio poezija ir J. Savickio novelių rinkinys, o šiais metais numatyta išleisti pagrindinės Vydūno dramos. Visi trys rašytojai iš tiesų dideli humanistai, bet aiškiai ne realistai ir labai tolimi ne tik komunizmui, bet ir apskritai socialiniam rūpesčiui.

Į J. Baltrušaičio simbolistinę poeziją studijiniu 49 puslapių straipsniu įvesdina V. Kubilius, pabrėždamas, kad "šiandien mums svetima J. Baltrušaičio filosofinė programa" (46 psl.), ir dėmesio pateisinimui aiškindamas, kad jo lyrika iškyla "viršų idealistinės filosofijos tezių, kuriomis ji rėmėsi" (17 psl.). Žinoma, jei ta pati besibijomoji "idealistinė filosofija" būtų ne taip naiviai įsivaizduojama, o giliau ir betarpiškiau pažįstama, gal būt, būtų pamatoma, jog, liaudies žodžiu tariant, velnias ne toks baisus, kaip piešiamas.

Panašiai ir V. Vanagas savo įvade į J. Savickio noveles dėsto, kad jų žmogaus koncepcija remiasi kažkokiais beprasmybės, "neturėjimo jokių tikslų ir siekių" postulatais, bet kad "šie postulatai J. Savickiui neturėjo absoliučios ir visuotinės reikšmės". Dėl to, nors J. Savickio požiūryje atsispindėjo "buržuazinės visuomenės gyvenimas", jis pats stovėjo "humanizmo pozicijose, skriaudžiamųjų pusėje" (8-9 psl.). Tuo būdu apskritai J. Savickio novelės turi "epochos idėjinio dokumento prasmės", yra "meninis epochos dokumentas" (13 psl.).

Tiek V. Mačernio ir A. Mackaus prisiminimas "Poezijos pavasaryje", tiek įvadai į J. Baltrušaičio ir J. Savickio knygas aplamai yra rimtai parašyti, be tiesioginės partinės propagandos, pristatomuosius autorius analizuoja literatūriniu žvilgiu ir neslepia jiems ne tik santūrios, bet ir kone šiltos pagarbos. Iš šių pavyzdžių galime numatyti, kokiu keliu tėvynėn grįš ir kitų autorių kūryba.

Nėra kalbos, kad turime džiaugtis visomis teigiamomis apraiškomis Lietuvoje. Džiaugiamės, kad pamaži išsikovojama teisė bent šiek tiek vertinti ir tą "praeities palikimą", kuris anksčiau turėjo būti ignoruojamas ar tiesiog niekinamas. Tačiau vis tiek kyla klausimas, kodėl "socialistinis humanizmas" turi ribotis tik mirusiais autoriais. Kodėl jis turi baimintis gyvųjų?

Galima sutikti, kad yra "socialistinio humaniškumo" aktas gerbti mirusiuosius autorius. mą humaniškumą, nereiktų jo būtų nesibaiminti ir gyvųjų autorių gerbimo, atseit, nelaukti, kol mirtis juos pavers "praeities palikimu". Nieko iš tikrųjų nelaimima, niekinant dekadentais (deja, neteisingai) Aistį su Brazdžioniu ar ir to paties Sibiru "perauklėto" Miškinio teišleidžiant tokią išblankintą rinktinę. Gal būt, tuo būdu paslepiama nuo jaunųjų, kokio lygio buvo pasiekusi mūsų poezija. Bet užtat Lietuvos jauniesiems poetams išplėšiama kūrybinių varžybų įtampos paskata. Palikti tik su S. Nėrimi, jaunieji Lietuvos poetai ir turi (ar bent turėjo) tokio vargo ieškoti savęs pačių jos vienos šešėlyje. O kokia prasmė ignoruoti V. Mačernį ir laisvojo pasaulio žemininkus (Bradūną, Nagį, Nyką-Niliūną)? Kad šie poetai kuo mažiausiai savo kūryboj kreipiasi į bet kokias visuomenines problemas, ir be įspėjimo būtų aišku dabartiniam Lietuvos skaitytojui, persotintam "pilietine", "veiksminga", "revoliucinga" po ezija. Bet kada ir Lietuvoje pradedama rūpintis poezijos žmogiš kąja gelme, šie poetai kaip tik turi daug ko pasakyti savo jaunesniesiems draugams Lietuvoje. Tą patį galima pasakyti ir apie eilę kitų laisvojo pasaulio autorių lietuvių. Kam laukti jų mirties jais pasinaudojimui, jei ir gyvi jie prieinami? Iš tikrųjų norint parodyti besididžiuojamą humaniškumą, nereiktų jo nudažyti savotiška nekrofilija. Gyviesiems reikšti neapykantą ir tik mirus ją pakeisti pagarba — tai iš tiesų labiau atsiduoda kažkokia nekrofiline iškrypa, negu tikru humanizmu (taip nekrofiliškai atstovauti socialistiniam humanizmui tai greičiau jį misreprezentuoti).

Nelė Mazalaitė, lietuviškosios buities, perkeltos į legendą ir apsiaustos ilgesio skraiste, vaizduotoja čionykštėje mūsų prozoje.

Nuotr. V. Maželio

●

Tarybų Lietuvos rašytojų balsai —plokštelė išleista Rygoje ir platinama Ok. Lietuvoje. Pateikiami šių rašytojų įkalbėjimai: Salomėjos Nėries, Kaz. Borutos Valerijos Valsiūnienės, Kosto Kubilinsko, Vl. Moziūriūno; komentuoja ir pranešinėja V. Kubilius. Plokštelės turinys, išskyrus Kazio Borutos "Keturias ugnis", grynai propagandiškas. Toliausia nuėjusi Salomėja: ji deklamuoja rusiškai.

Vilniuje atidaryta Vilniaus zonos liaudies menininkų kūrybos paroda. 180 autorių išstatė apie 1000 kūrinių iš tapybos, keramikos, metalo, medžio dirbinių, papuošalų, gintaro ir kitų sričių. Geriausia įvertinti vilnietės E. Andriulionienės, ignalinietės M. Čepulėnienės mezginiai, lentvariškės G. Rimkevičiūtės tautinės juostos, A. Kudabienės lovatiesės, L. Almino iš Elektrėnų metalo dirbiniai. A. Katausko ekslibrisai, R. Džiugo šaržai ir kt.

— Povilui Sklėriui, Lietuvos Žemės ūkio akademijos melioracijos katedros vedėjui, sukako 70 m. amžiaus. Gimęs Anykščių apylinkėje.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

OCTOBER - SPALIO MEN. 3, 4 ir 5 D. D.

ASBACH URALT V.X.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	$5.49
STOCK V.S.O.P. 10 Year Old IMPORTED BRANDY	Fifth	$3.98
NAPOLEON IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth	$3.39
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	$4.98
RICCADONNA Imported Dry or Sweet VERMOUTH	30 oz. Bottle	$1.49
MIDUOLIS LIQUEUR,	Fifth	$4.39
PIERRE CARTIER IMPORTED FRENCH HAUT SAUTERNE or SAUTERNE	Fifth	$1.79
CANADIAN MIST Imported CANADIAN WHISKY	½ gal.	$8.49
AUGSBURGER Bavarian Type BEER Case of 24—12 oz T. Aways	Case	$4.59
BLATZ BEER 24—12 oz. Throw Away Bottles	Case	$3.29

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

HIGH RATES

4.75% per annum on regular savings

INSURED

5.25% per annum on investment bonus

Savings Insured to $15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

●

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro

SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 12 IKI 5 POPIET.

5 1/4 % Standard Federal pays 5¼% per annum on savings certificates of $10,000.00 or more ($1,000.00 multiples thereafter). Earnings are paid quarterly at our regular payment dates of March 31, June 30, September 30, and December 31.

6 MONTH SAVINGS CERTIFICATE

4 3/4 % All regular passbook accounts earn 4¾% per annum . . . the highest return in the state of Illinois on this type of savings plan. There is no minimum or special requirement in this type of savings account. Transactions may be made at any time, with dividends being paid quarterly. Money saved by the 10th of any month earns from the 1st of that month.

There are two basic savings plans being offered by Standard Federal. Each will have certain advantages to you, depending upon your savings objectives and the amount of money involved. Whatever plan you choose, you will enjoy the many advantages and conveniences which come to those who save locally. Standard Federal welcomes your savings account, large or small. If you have questions regarding rates or any specific savings plan, we'll be glad to help you choose the savings program that's right for you.

STANDARD FEDERAL

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION INSURED

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, 4192 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 Phone: VI 7-1140

Kultūrinė Kronika

Konkursas Bendruomeninėms Mišioms sukurti

ALRK Kunigų Vienybės rytų provincijų seime, įvykusiame liepos 17-18 dienomis 1968 m. Thompson — Marianapolyje, Conn., kun. Jurgis Vilčiauskas, Šv. Juozapo lietuvių parapijos klebonas Waterbury, paskyrė 300 dolerių premiją ir įgaliojo Liet. relig. muz. komisiją paskelbti konkursą vienbalsėm bendruomeniniam giedojimui Mišioms sukomponuoti sekančiom sąlygom:

1. Mišių tekstus sudaro: a) Viešpatie, pasigailėk (Kyrie). b) Garbė Dievui aukštybėse (Gloria). c) Tikiu vieną Dievą (Credo). d) Šventas, šventas (Sanctus) ir Garbė tam, kuris ateina (Benedictus); juos abu komponuoti kaip vieną Mišių dalį, giedamą prieš Konsekraciją, e) Dievo Avinėli (Agnus Dei).

2. Mišių tekstus imti iš Rom. Kat. Mišiolėlio, išleisto tėvų jėzuitų Chicagoje (Jesuit Fathers, 2345 W. 56th St., Chicago, Illinois 60636).

3. Tekstams melodijos privalo būti sukomponuotos vienam balsui su vargonų palyda, kuri privalo sekti Mišių melodijas.

4. Melodijos gali būti originalios kūrybos ir gali būti naudojami motyvai iš grigališko choralo bei liaudies giesmių, savarankiškai juos plačiau išvystant.

5. Kiekvienos Mišių dalies melodija gali būti komponuojama skirtingoje moderninėje arba modalinėje bažnytinėje tonacijoje.

6. Komponuojant Mišių melodijas, naudoti kompozicines priemones taip, kad tos melodijos tiktų masiniam vienbalsiam giedojimui:

a) Giedojimai privalo būti paprasti, melodingi ir lengvai išmokstami.

b) Melodijų ritminio pagrindinio — raktinio judesio vienetų gali būti imama pusinė gaida, ketvirtinė arba grigališka rečitatyvinė aštuntinė gaida, įvairaus ilgumo gaidas mišriai naudojant ir jų neskaldant šešioliktinėmis.

c) Leistinos I ir II laipsnio gimininogos moduliacijos, bet gimininogos moduliacijos, bet — chromatizmai ir ritminės sinkopos.

d) Melodijų apimtis turi būti vidutinio aukštumo.

e) Melodinis eismas vystytinas mažais šuoliais, neperžengiant sekstės šokimų.

7. Gloria ir Credo tekstus galima suskirstyti grupėmis ir pagal tai pakaitomis kurti skirtingas recitatyvines melodijas.

8. LRM Komisija skiria 200 dolerių pirmą premiją ir 100 dolerių antrą premiją už geriausiai sukomponuotas Mišias, rezervuodama sau teisę tų Mišių išleidimui ir jų platinimui.

9. Sukomponuotos Mišios privalo būti prisiųstos iki 1969 m. Velykų, t.y. iki balandžio m. 6 d., sekančiu adresu: Juozas Žilevičius, 2345 W. 56th Street, CHicago, Illinois 60636.

10. Prisiųstieji veikalai privalo būti autorių pasirašyti slapyvardžiu ir ant voko užrašytas netikras adresas. Gi kitame mažame voke turi būti įdėta tikroji autoriaus pavardė ir jo tikras adresas.

11. Konkuse gali dalyvauti visi laisvojo pasaulio lietuviai muzikai, išskyrus konkurso komisijos narius.

Liet. relig. muz. komisija.

● **Naujas "Lituanus" numeris.** Daugumoj jaunosios mūsų akademikų kartos rūpesčiu leidžiamo šio rimto mokslinio lygio, lietuviškiems reikalams skirto, anglų kalba žurnalo redagavimo ir leidimo darbams pastaruoju metu kiek sutrikus, buvo būkštaujama, kad jis nemirtų kaip tik jubiliejiniais laisvės kovos metais. Tačiau reikalai krypsta, atrodo, gerojon pusėn. Šiuo metu "Draugo" spaustuvėje jau įrišamas "Lituanus" žurnalo 1968 metų pirmasis (pavasario) numeris. Tuoj pat netrukus seks ir kiti šių metų numeriai.

● **Latvių žurnalas pagerbė mūsų grafiką Paulių Augių.** "Draugo" spaustuvėje spausdinamas kultūros žurnalas "Treji Varti" š. m. 10 numerio viršeli paruošė Pauliaus Augiaus įspūdinguoju medžio raižiniu "Malda". "Treji Varti" ši kartą skiria net dešimt puslapių P. Augiaus medžio raižinių ir piešinių nuotraukoms. Ir pats pirmasis žurnalo straipsnis yra Marijos Induse-Muceniese 8 psl. raštas, išsamiai apžvelgiąs šio žymaus mūsų grafiko kūrybą. Tuo būdu žurnalas Pauliui Augiui paskyrė net 19 psl., įskaitant ir įspūdingąjį viršelį.

Latviai džiaugiasi pavykusia savo dainų šventė Hanoveryje. Latvių laikraštis "Latvija" be kitų dalykų rašo: Bendrame visų jungtinių chorų koncerte, dalyvavo per 400 dainininkų ir muzikų, o sekmadienyje, Hanoverio Sporto halėje, popietiniame tautinių šokių parade susirinko per 3000 žiūrovų. Ir visose kitose švenčių sueigose žiūrovų skaičius prašoko 1000. Abu teatro vaidinimų bilietai Aegi teatre išparduoti. Taip pat buvo išparduoti bilietai ir į visus tris kanklininkų ir dainininkų ansamblio koncertus Beethoven salėj. Visus tų švenčių programų išpildymus aplankė apie 15.000 žiūrovų, nepriskaičius maldininkų bažnyčioje ir tautos dailės parodos lankytojų.

Pats svarbiausias įvykis šiais metais Europos latvių gyvenime, be abejo, buvo dainų šventė Hanoveryje. Svečiai — programos vykdytojai, taip pat ir žiūrovai buvo suplaukę iš viso pasaulio kraštų. Pvz. kanklių ansamblis iš New Yorko, bendrojo choro dirigentas Robertas Zuika, tenoras Petras Lielznika, latvių rašytojų grupė — iš JAV, pianistė Mara Biezaitė iš Australijos. Taip pat ir chore dalyvavo choristų grupės su savo dirigentais iš JAV ir Australijos. Kai kuriuos solistus — instrumentalistus teko kviesti ir iš vokiečių, anglų ir islandiečių. Tas rodo, kad senųjų, jau nuo estrados nužengusiųjų menininkų pavaduotojų iš savųjų jau trūksta."

● **A. Vabalas paruošė knygelę** apie žinomą botaniką Adomą Hrabnickį, kuris netoli Dūkšto (žr. "Mūsų Lietuvos" I, 635 pl.) prieš I pas. karą buvo įruošęs botaninę sodybą, "Rojaus" vardu pramintą.

● **M. Macijauskienė paruošė ir "Minties" leidykla Vilniuje išleido knygą "Gyvenimo aki mirkos"**, kurioje aprašome mūsų medikų: V. Kuzmos, J. Nemeikšos, V. Lašo, J. Karaliūno, M. Zubrienės, D. Musteikytės—Jurkšienės, M. Horodničienės ir kt., medicinos darbuotojų gyvenimas ir darbai.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 [illegible]9

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

SIUVIMO Mašinos
* ELNA
* BERNINA
* NECCHI
* VIKING
* PFAFF
* SINGER

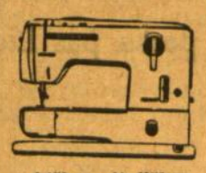

Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

*

Taisome, parduodame ir nuomojame prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

KALĖDINĖS DOVANOS
pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius
LIETUVOJE,
jei siųsite jas per
CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.
220 South State St., Tel. WA 2-9354
arba
2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466
Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins tikrai vertingų siuntinių sudarymą.

Per mus galite užsakyti visus anksčiau skelbtus sovietų maisto produktus bei pramonės gaminius, išskyrus automobilius ir šaldytuvus.

Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų bei maisto produktų.

Reikalaukite naujus katalogus bei muitų sąrašus.
Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame jau virš 21 metus.

O jeigu norite aplankyti Lietuvoje-savo giminaičius, tai mūsų skyrius. —
— GORDON TRAVEL SERVICE, INC., —
sutvarkys Jums kelionės reikalus be jokių rūpesčių.

Liepos mėnesy, mūsų taupytojams, ir naujiems taupytojams davėme puošnų 2½ kvortos "Connoisseur" kepk ir paduok Federal Glassware indą.

Dabar su pasididžiavimu pranešame, kad nuo 1 iki 15 d. spalio duosime suderintą penkių dalių komplektą vadinamą "Blossom Time". Šį gražų kombinuotą komplektą galima naudoti maišymui, kepimui, padavimui ir pasidėjimui. Dydžiai yra 3 kvortos, 2 kvortos, 1½ pintos, 1⅓ pintos ir 1 pintos.

Ši dovana Jūsų nemokamai už atidarymą naujos sąskaitos su $500.00 ar daugiau, arba pridedant tokią sumą jūsų dabartinėn sąskaiton.

Mes siūlome įvairių taupymo planų, įskaitant mūsų 5¼% "Single Payment Certificate" (minimum $7,500.00), patarnavimui visiems jūsų taupymo reikalavimams.

Apgailestaujame, kad galime duoti tik vieną dovaną šeimai ir jos nesiunčiame paštu.

Saint Anthony Savings
1447 South 49th Court • Cicero, Illinois 60650 Phone 656-6330
MEMBER FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORP., WASHINGTON, D.C.
Joseph F. Gribauskas, Exec. Sec'y

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.
Valome, ištepame, suderiname, Pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurblimms Electrolux, Hoover, Eureka, Kirb. ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927 4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą".

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

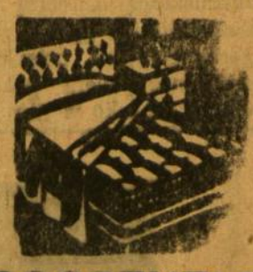

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

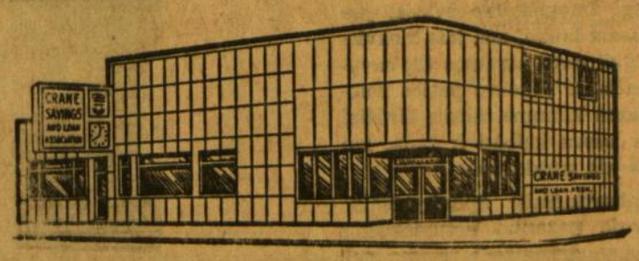

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
4¾% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Foto V. MAŽELIS
• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Mes mokame 5¼% ant visų taupymo certifikatų per annum
MINIMUM SUMA $5,000.00
MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
President

Pulgis Andriušis, kūrybingasis lyriškojo Aukštaitijos peizažo ir žmogaus vaizduotojas, šiuo metu iš Australijos atvykęs literatūrinėn viešnagėn į Ameriką. Nuotr. P. Petručio

KULTŪRINĖ KRONIKA

Spalvotų skaidrių konkursas

1. Konkurse dalyvauti kviečiami visi lietuviai fotografai, mėgėjai ir profesonalai, gyvenantieji JAV ir kitur.

2. Konkurse yra keturios skaidrių grupės:

a) Gamtovaizdis
b) Portretas
c) Abstraktas
d) Eksperimentinės skaidrės

3. Kiekvienas dalyvis visam konkursui gali pateikti nedaugiau kaip aštuonias savo fotografuotas skaidres. Galima dalyvauti vienoje, keliose ar visose grupėse ir su mažiau negu aštuoriama:

G — Gamtovaizdžio grupė
P — Portreto grupė
A — Abstrakto grupė
E — Eksperimentinė grupė

niom skaidrėm.

4. Skaidrės turi būti įdėtos į popierinius arba plastikinius rėmelius. Rėmelių dydis turi būti 2 x 2 coliai. Skaidrės įdėtos tarp stiklų nebus priimtos.

5. Kiekviena skaidrė turi būti pažymėta tašku kairiame apatiniame kampe kaip ji normaliai žiūrima — be jokių aparatų.

6. Ant kiekvienos skaidrės rėmelių turi būti užrašyta dalyvio vardas, pavardė, adresas ir skaidrės pavadinimas.

7. Prie skaidrės pavadinimo, rėmelių skliausteliuose turi būti pažymėta didžiąja raide prie kurios grupės ta skaidrė yra priskiriama.

8. Dalyvavimo mokestis yra $ 2.00, nežiūrint kiek skaidrių yra pateikiama. Dalyviai gyvenų vietovėse iš kur pinigų siuntimas yra suvaržytas bus nuo mokesčio atleisti.

9. Skaidres ir mokestį siųsti šiuo adresu:
Algirdas Grigaitis — L. F.A. konkurso vedėjas
2081 Plainfield Drive
Des Plaines, Illinois 60018

10. Gautos skaidrės bus saugojamos visomis esamomis išgalėmis. Tačiau, konkurso rengėjai nebus atsakingi už galimą skaidrių pažeidimą ar pametimą laike konkurso arba persiunčiant.

11. Gautos skaidrės Lietuvių Foto Archyvo bus peržiūrėtos ir priimtos į konkursą arba atmestos. Atvejyje, jei visos skaidrės vieno fotografo bus atmestos,, skaidrės bus tuojau grąžintos siuntėjui, registracijos mokestis nebus grąžintas.

12. Priimtos skaidrės bus pateiktos jury komisijai, kuri jas premijuos. Jury komisijos sąstatas bus paskelbtas vėliau.

13. Bus skiriamos trys (pirma, antra ir trečia) premijos kiekvienai grupei ir taip pat premijuota viena skaidrė kaip "geriausia konkurso skaidrė".

14. Visos į konkursą priimtos skaidrės bus viešai parodytos publikai. Parodos metu bus įteiktos premijos.

15. Skaidrės bus priimtos iki š. m. spalio 31 - os dienos.

16. Konkursui užsibaigus visos skaidrės bus grąžintos siuntėjams.

GAMTAMOKSLIS IR MORALĖ

Vargu ar kuriame laikotarpyje yra vykę tokie pagrindinių principų persvarstymai, kaip dabar. Tai atspindi ir mokslinėje literatūroje. Naujų knygų lentynose aptinkame veikalą "Physical Science and Ethics", parašytą Andrew G. van Melsen (išleido Dužuesne Univessity Press, Pittsburgh, Pa, 182 pusl. $6.50). Kaip antrinė antraštė sako, tai svarstymai ryšio tarp gamtos ir moralės. Veikalas išleistas univer siteto filosofinių studijų serijoje, kas atskleidžia ir jo pobūdį.

Autorius - olandas. Baigęs Utrechto universitete fizikos mokslus daktaro laipsniu, jis Nijmegeno universitete dėstė filosofiją: vėliau tame pat universitete buvo gamtos mokslų fakulteto dekanas. Taigi, žmogus kvalifikuotas tarti žodį kaip gamtamokslyje, taip ir filosofijoje.

Šiame veikale jis aptaria istorinę gamtamokslio raidą, ryšį tarp gamtos ir įgimtosios teisės, žvelgdamas į šią problemą ir šv. Tomo scholastinės filosofijos akimis. To liau nagrinėja įvairias etikos sampratas, pagrindinius etikos principus, gamtinę etikos normą bei tokias moderniais laikais iš kilusias problemas kaip gimimų kontrolė, aptaria žmogaus valios laisvės problemą, pagaliau nurodo etines dimensijas ryšium su transcendencija.

Galutinė autoriaus išvada, kad moralinių principų vertė dar labiau išryškėja - jie yra vadovaujančios gairės kelyje į žmogaus ateitį. Dužuesne universitetas yra vedamas Šv. Dvasios vienuolyno, kas leidžia pasitikėti, kad ir šis leidinys nesikerta su religine pasaulėžiūra. J. Pr.

● **Gamtos paminklų naikinimas,** bea odairiškai ariant žemę traktoriais, ok. Lietuvoje tęsiamas ir toliau. Lygumose toks arimo būdas mažiau žalos tepadaro, bet kalvotas vietas (R. Aukštaičiuos) žaloja, keičia ir naikina jų grožį. Taigi kai kurie ok. Lietuvos mokslininkai, norėdami apsaugoti gražiąsias Lietuvos vietas, siūlo Rytų Lietuvos aukštumas nuo Zarasų ligi Aukštadvario paversti nacionaliniu parku.

● **Antanas Vaitkevičius,** Vilniaus valstybinio ped. instituto profesorius, biologijos mokslų kandidatas, mirė Lietuvoje. Buvo gimęs 1905 m. 1935 m. baigė V. D. U-to biologijos skyrių, tobulinosi Vienos universitete; vėliau dirbo kaip dėstytojas. Buvo pakeltas į profesorius. A. Vaitkevičius buvo vienas žymiausių Pabaltijo ornitologų, daug metų paskyręs Lietuvos paukščių gyvenimo tyrinėjimui. Buvo vienas iš žiedavimo organizatorių Lietuvoje. Ypač daug laiko paskyrė vandens ir pelkių paukščių tyrimams. Yra paskelbęs per 40 mokslo darbų.

● **Sudaryti šunų vardyną —** toks klausimas keliamas ok. Lietuvos spaudoje. Šia proga nurodoma, kad šunininkų tarnyba prie D. L. kunigaikščio dvaro minima jau XV amžiuje. Šunis mokydavo tam tikras bakalauras — šunininkas. Įvairios šunų veislės minimos 1588 m. Lietuvos statute: kiemo šuo, be brinis šuo, kurtas, vižlas, žvėrių sekikas ir kt. Į šunų vardyną siūloma įrašyti tokius šunų vardus: Gaida, Lyra, Rėva, Musė, Mėta, Styga, Korta, Mėris, Aras, Karas, Baris ir kt.

● **Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos, pirmojo Lietuvos botaniko,** 200 metų sukaktis bus prisiminta ok. Lietuvoje 1971 m. Kaip žinia, Pabrėža (1771 - 1849), kretingiškis vienuolis pranciškonas ir kun., buvo ne tik geras kunigas ir žymus pamokslininkas, bet ir puikus botanikas. Jo mokslinis palikimas gana žymus ir dabar reikšmingas. Palaidotas Kretingos kapinėse, kur jo kapas visą laiką buvo gausiai lankomas. Buvo keliamas ir jo kanonizacijos klausimas. Dabar prof. J .Dagys siūlo jo vardu pavadinti Švenčionių vaistažolių fabriką, kuriam neseniai sukako 85 metai.

● **"Paveikslų galerija"** — tokiu pavadinimu išleistas Vilniuje leidinys, kuriame pasakojama apie Vilniuje sukauptus Senosios Lietuvos ir Vakarų Europos meno turtus. Leidinį paruošė P. Gudynas, S. Pinkus, P. Svičiulienė ir P. Juodelis.

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Įvairių atstumų
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Ilgų metų patyrimas
Chicago, Illinois

APDRAUDOS AGENTŪRA
automobilių,
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave. PR 8-2238

SKELBKITĖS "DRAUGE"

Cosmos Parcels Express Corporation
Licensed by VNESHPOSYLTORG
Gerai pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klijentūrą, siunčiant
DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.
GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.
TŪKSTANČIAI KLIJENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.
Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
affiliated with PODAROGIFTS, INC.
priima užsakymus Sovietų gamybos visokioms prekėms, jų tarpe — motociklai, televizijos aparatai, radijo transistoriai, magnetofonai (tape recorders) ir gift-certificatus galima užsakyti giminėms gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje per mūsų firmą.
Informacijų ir nemokamų katalogų prašykit mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
45 West 45th St., New York, N. Y. 10036
Tel. — 212 - 245-7905
SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 108 West 14th St., nr. 6th Ave	CH 3-3005
BROOKLYN, N. Y. 11207, 600 Sutter Avenue	DI 5-8808
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue	EV 4-4952
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue	365-5255
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	246-9738
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street	FO 3--8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07103, 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
PASSAIC, N. J., 176 Market Street	GR 2-6387
PATERSON, N. J., 99 Main Street	274-6400
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street	PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street	FI 6-1571
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street	SW 8-2838
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-0440

Kam reikia sudaužytą auto ištiesinti ar nudažyti — kreipkitės į HALL. Jis greit ir gerai padaro. Įsitikinkite.
Kam reikia pataisyti automatinę transmisiją kalbėkite su ALGIMANTU STANEVIČIUM.
Mūsų garažas praturtėjo prityrusiais mechanikais, todėl ir dr ame pasiskelbti. Reikalui esant duodame kitą mašiną.
PAŽANGA, 2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios
4605 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 1741 2
4330 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.
Telef. PRospect 8-0833 — PRospect 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
4911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Granitų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. GEdarcrest 3 - 6331

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)
NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everylifeday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.
Neribota guarantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.
Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GRovehill 6 - 7777
Val.: kasdien 7 v. r.--7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
LACKAWICZ IR SONS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 - 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD. OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

PLANINGAS TAUPYMAS
MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
5% Mokamas už vienų metų taupymo lakštus nuo išdavimo datos ($5,000.00 ar daugiau, įdedant po $500.00)
4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.
5 1/4% Mokamas už vienų metų taupymo lakštus nuo išdavimo datos ($10,000.00 ar daugiau, įdedant po $1,000.00)
DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS
MUTUAL Federal SAVINGS
2212 W CERMAK RD. CHICAGO, ILL. 60608. Tel. VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4: Thursday 9 to 8: Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President
INSURED
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi.

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

RUDUO, RINKIMAI IR SUSIRINKIMAI

Artėja rinkimai, ir greit pasibaigs džiaugsmu ar ašaromis visos tos milžiniškos tiradų eilės apie nuostabų gyvenimą, kai bus išrinktas tas ar kitas prezidentas. Tiesiog žmogų džiugi baimė ima, pagalvojus, tada, kai pensijos bus didesnės, dirbti nereikės, kariauti niekas nebeis, pinigų bus kalnai, o visi su pinigais pradės bučiuotis, taip sakant, prezidentas pats pradės su rusiška meška valsą šok ti. Ak, kad nors vienas pasakytų, kad ne iš valdžios kasos, bet iš savo duos kokiam rinkėjui tūkstantinę, tada tai jau galėtume ir kiek pradėti tikėti. Gi pažadai tęsis jau ne daugiau kaip tik vieną mėnesį. Ir tada prasidės rinkimai.

Rinkimų rudenį yra visokių. Populiariausi yra grybų rinkimai, tačiau, kai jie būna per sausi, juos grybautojai laisto vertingom gėrybėm, taip sakant, padažais, kaip kandidatai pažadais.

Tačiau praeis ir valdžių ir grybų rinkimai, bet nepraeis jokie susirinkimai ir jų pagerbimai. Ir todėl mes turime iškelti patį svarbiausią dalyką, kalbų reikšmingumą. Suprantama, kad šiais laikais žmonės nelabai jau kur veržiasi į kokius ten pagerbimus, išleidimus ir banketus, jei jie yra oficialūs, o ne privatūs. Todėl mums svarbiausia..štai...kas.Jei koks į kokį susirinkimą atėjo, reikia jį pratinti prie svarbiausio dalyko — prie ilgo sėdėjimo ir visuomeninės veiklos ilgo žodžio. Žmogui, jeigu jis kartą kur ryžosi ateiti, reikia duoti pasiklausyti apie tą patį dalyką po keleta kartų kartojamų kalbų, būtinai ilgų, kad jis suprastų mūsų didžios kovos prasmę ir reikšmę.

Pagerbimuos, susirinkimuos tegu atėjęs išgirsta visą eilę kalbų, nes jei žmogus atėjo, tai reiškia jis norėjo būtinai ne mažiau kaip penkias valandas sėdėti ir klausytis to paties ir to paties. Kaip gi kitaip žmogus prie kantrybės dorybės priprasi. Suprantame, jei jau vienas savo kalboje ką pasakė, tai turi po to ir antras neužsileisti. Turi vėl tą patį sakyti, taip pat trečias, ketvirtas, penktas ir penkioliktas. Viename parengime, apie kurį prieš kiek laiko rašėme, buvo pasakyta dvidešimt penkios kalbos. Rašyt Č. Grincevičius vėliau redakciją patikslino, kad buvo ne dvidešimt penkios bet dvidešimt septynios kalbos. Ir svarbiausia, visi vis sakė apie tą patį, kad svečiai galėtų gerai įsisąmoninti kas buvo kalbama. Jeigu jau pasakė ką vienas, kitas turi....būtinai....kartoti, nes šiaip tai juk būtų neatleistinas ap sileidimas.

Pagaliau mes turime viską pradėti nuo seniausių laikų ir vesti per garbingą praeitį ir didingą dabartį į nuostabius ateities horizontus. Juk tegu visi tie nenaudėliai, kurie paliko namuose ir neatvyko į kokias šventes, minėjimus ar susirinkimus, užgirdę, kad viskas ilgai tęsėsi nesako: ot, laimingas, kad nenuėjau, bet tegu pavydi tų nepasikartojančių dvasinių turtų, kurie svečiui per penkias valandas buvo pilami.

Mes lietuviai turime būti išmin tingesni, negu kokie ten amerikonai, kurie Oskaro premijų įteikimuose per dvi valandas įteikia keliasdešimt premijų, parodo filmų ištraukas ir dar pasako premijuotieji po kalbą. Žinoma, artistai, ką jie ten supranta. Jie tik padėkoja ir nueina. Jeigu prileistų ten kokį lietuvį, tai jis parodytų savo didybę, viens pora valandų aiškintų apie nuostabią filmo reikšmę pasauliui, prisimintų, kaip jis pirmą kartą filmą pamatė, ką pamatęs kalbėjo, ką buvo sutikęs ir kaip su atžymimais asmenimis yra nuostabiai artimas. Lietuvis privalo ten kokiem amerikonam parodyti, kas yra didybė. Jie ten visi nuo jo prakalbų iškristų, o lietuviai išlaiko ir vis dar atsiranda drąsuolių, kurie eina į susirinkimus ir....parengimus.

Lietuviai, būkime išdidūs ir garbingi, daugiau ilgų žodžių, daugiau tų pačių pasikartojimų, mes nebūkime kokie ištižėliai, bet būkime nuostabūs kalbėtojai ir klausytojai, kad taip žodžių gausybėje nuskęstų mūsų didysis prie šas, o mes iškilmingai plaukiotume žodžių jūroje ružavais pasigarbinimo luotais.

D.P.

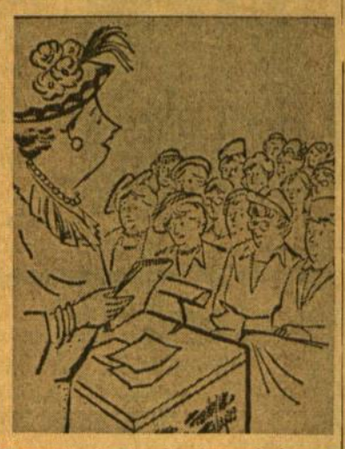

Parengimai, kuriuose nekalbama po penketą valandų, yra lietuvių kultūros grabas. Lietuvių tautos istorija yra ilga ,tai kaip gali būti trumpos prakalbos.

— Man išrodo, Regina, kad reikia pradėti duoti jam muzikos pamokas: tada jis pianino nė nepalies.

Pažangos ženklas

Spalio 2 d. Drauge "Aplink mus" skyriuje skaitome tokį pranešimą: "Pirmosios Komunijos reikalais Marquette Parke III-jo skyriaus Tėvų susirinkimas įvyks 7:30 v. ketvirtadienį, spalio 3 d. Gintaro svetainėje" (populiariausioj marketparkiečių karčiamoje. **Red.**). Na ir kas dar gali ginčyti, kad mes nesame pasiekę tobulos dvasiškų ir svietiškų reikalų harmonijos!

— Tuščias pilvas už akmenis sunkesnis.

Laikas pinigai ir išmintis

Santaros-Šviesos suvažiavime Alg. Titas Antanaitis skaitė paskaitą, apie kurią A. Nakas "Naujienose" rugsėjo 14 d. rašo: "Paskaita užtruko 43 minutes".

Po to rugsėjo 19 d. "Naujienose" Algirdas Titas Antanaitis atsako: "Esu didžiai dėkingas už gerą žodį apie mano paskaitą. Ypač dėl to, kad, pagal Jūsų laikrodį ji "užtruko 43 minutes". Ilgos paskaitos šiandien baisiai nepopuliarios. Manoji gi buvo 23-jų mašinėle rašytų pus lapių ir, bent man namuose skai tant, truko 1 val. ir 15 minučių."

Po to A. Nakas "Naujienų" spal. 2 d. nr. tikslina: "Nepasikliaukite: nelyginkite, repeticijoj sugaišto laiko,, su laiku paskaitą jau publikai skaitant: jis gali svyruoti 10-15 minučių į vieną ar į kitą pusę".

"Tad p. Antanaiti, aš jums pridedu 5 minutes ir daugiau nė sekundės".

Ir kas dar gali ginčytis, kad laikas ne pinigai, nes dabar laikas pasidarė jau ir išmintimi, kadangi ne dėl turinio ginčai kilo, kaip kitais atvejais būna, bet dėl laiko.

K.

Ok. Lietuvos ..utų skyriaus pareigūnas. — Dar tik 20 metelių suėjo ..tai padarei prašymą tutui gauti. Aš beveik gariu patikrinti, kad ilgiau nebeteks laukt, kiek laukei.

Alaus vartojimas pagal mūsų dienraščio sveikatos skyriaus patarimus

ŠIMTMEČIAI IR EKONOMIJA

Buvusios Lietuvos — Lenkijos karalystės septynioliktojo amžiaus ekonomikos sprcialistas Jokūbas Hauras (1632-1709) savo veikale "Generalinė žemės ūkio ekonomika" palietė ir kai kuriuos viešojo maitinimo klausimus.

Kadangi jo pastabos, manome, svarbios ir šiandien, nes ir po trijų šimtų metų tebeveikia nugėrimų vietos, o kai kur dar ir tokių senų gėrimų prilaikoma, todėl mes istorijos garbei cituojame tą mokslinį veikalą nekeisdami kalbos. Knygoje rašoma:

Turi būti meilus

"Karcziaminykas wisados pri waleya būti blaywas ir apdayrus ir wisus szonus, be szitokiame sambuwyje ywayriose ma kaulese ywayrūs iszmyslai atsy randa... Pasitropija iszsiszokeliu, o taypogi užpuoliku bey pyk tadariu... Wiens kauszelio siekia, o kytas kaymyna pliekia. Tad karčiaminykas tebunie atsargus, indemus swecziams, meylus, mie ladzyrdingas..."

Vandeniu negadinti gėrimų

"Karsziaminyko szinkorkai newalia nemacziomis nuglemžti patrowos szmota, wiena kausza iszmaukusiam wirukui inrodine ti būk ysai iszplempes dwejus, isz kalno suputoti abu, padydyti sanskaita

Ynay (szinkorka) priwalo da boti, rupytis szwara, nepaduoti patrowu swecziams, katros jau kytu lankytoju wartotos.

Ynay tayp pat neturi būti sugyžusi bey reksne, o visada su žmonėm elktis szwelniai, meylingai, alaus arba arielkos neatmiežyneti wandeniu, wienos gerimo ruszies nepakeysti kitonisz ka."

Kaip ratai be deguto

"Karcziamoje butina paprascziausya muzika, bent duda ir skripka... Mat, karcziama be muzikos — tay tarsi szokis be mergos, ratay be deguto — niekams tykusi."

Ir kas gali sakyti, kad mes perdaug sumodernėjom, o mūsų protėviai buvo perdaug atsilikę. Visa tai tinka šiandien, tik reikia, kad Skardžius kalbą pamodernintų.

—*—

ŠIOKS TOKS SKIRTUMAS

Dvi merginos kalbasi tarpusavyje:

— Žinai, šiandien aš sulaukiau 28 metų.

— Tai keista, nes ir aš miniu tokį gimtadienį.

— Tai, bet aš tik pirmą sykį.

AMERIKIEČIAI, KITI IR MES

Vokiečiai per kampuoti.
Prancūzai per godūs.
italai per šnekūs.
Skandinavi per niūrūs.
Negrai per nepastovūs.
Žydai per veržlūs.
Britai per šalti.

— Ar ne gerai, kad amerikiečiai geresni?

Ispanai per daug neramūs.
Japonai per daug vingiuoti.
Graikai per daug priekabūs.
Arabai per daug fanatiški.
Meksikiečiai per daug tingūs.
Hindusai per daug įtaringi.
Olandai per daug flegmatiški.

— Ar ne gerai, kad amerikiečiai ne tokie?

Šveicarai per daug korektiški.
Suomiai per daug atsitraukę.
Rusai per daug temperamentingi.
Kinai per daug pasyvūs.
Turkai per smarkūs.
Lenkai per primityvūs.
Vengrai per slidūs.

— Ar ne gerai, kad amerikiečiai ne tokie?

Nors vokiečiai mus randa per daug anarchiškais.

Ir Prancūzai randa mus per naiviais.

Ir italai randa mus per daug nuslopintais.

Ir britai randa mus per daug užsidegusiais.

Ir japonai mus randa per nemandagiais.

Ir šveicarai randa mus per daug purvinais.

Ir skandinavai randa mus per daug įsiutusiais.

Ir indai randa mus per daug veidmainiškais.

Ir vengrai randa mus per daug bedžiaugsmiais.

Ir suomiai randa mus per daug triukšmingais.

Ir meksikiečiai randa mus per daug arogantiškais.

Ir ispanai randa mus per daug materialistiškais.

Ir kiekvienas randa kiekvieną me kitame per daug to ko nėra ir kiekvienas mano, kad jo paties ydos yra dorybės, o kiti klaidingai maną apie kiekvieną kitą.

Kaip gerai, kad visa tai neliečia lietuvių.

Bitės ir geležinė uždanga

Kaip praneša "Valst. Laikraštis", Pageldėnų kaime, Šilutės rajone, bičių spiečius susimetęs į vieną naujai pakabintą pašto dėžutę. Jos įlindusios pro rakto skylutę. Kolchozninkai nebegalėję gauti sovietinių laikraščių, bet dėl to labai nesijaudinę: vis tiek juose nėra ko skaityti.

Mūsiškiam "Spyglių — Dyglių" korespondentui pavyko papasikalbėti su viena labai akyla bitele, kuri tyliai pasakė šio įvykio priežastį. Girdi, joms nusibodusi sovietinė santvarka, nes rusai iščiulpią medų, perskristi į kitus kraštus neįmanoma, nes geležinė uždanga tebėra aklina. Taigi jos apsisprendusios sulįsti į pašto dėžutę, kad iš čia galėtų įsiskverbti į užsienin siunčiamus laiškus. Sumanymas nepavykęs tik todėl, kad emigruoti užsimaniusi visa bičių šeima.

— Lengviau atsižadėti naudos, negu savo užgaidos.

KAIP SUŽINOTI AR VEDES

— Vienintelė priemonė sužinoti, ar žmogus vedęs ar ne, — tarė vienas kino artistas, — tai suskaičiuoti visas vedybas ir skyrybas. Jei bendra suma bus nelyginė, tai vadinasi vedęs.

REDAKCIJOS PAAIŠKINIMAS

Randantiems klaidų šiame lai kraštyje žinotina, kad jos ten pateko tiksliai. Spausdindami lai kraštį, spausdiname kai ką kiekvienam skaitytojui, o kaikas nuolat ieško klaidų.

KAD NEBĖGTU NUO PAMOKSLO

Massachusetts valstijoje 16-75 m. geg. 3 d. išleistas įstatymas, įsakąs pamaldų metu užrakinti bažnyčių duris, kad per daug neišeitų prieš pamokslo galą.

SUNKU PATIKĖTI

— Nieko man nepadėtų pažvelgti į save kaip kiti į mane žiūri. Aš pats netikėčiau.

PRAKALBA IR PLOJIMAI

— Prakalbos pradžioje plojimai išreiškia tikėjimą, viduryje viltį ir pabaigoje artimo meilę.

ABEJONĖ

"Moterų Gyvenime" St. Prapuolenytė Bunder rašo: "Savu laiku buvo tvirtinta įvairių valdžioje esančių asmenų, kad atėmus teises žydams, negrams, kunigams ar moterims, visos ne gerovės būtų buvusios išspręstos. Tačiau tenka abejoti ar visa tai ką nors būtų padėję".

Malonu, kad abejoja, o mes manėme, kad čia be abejonės nieko nebūtų padėję.

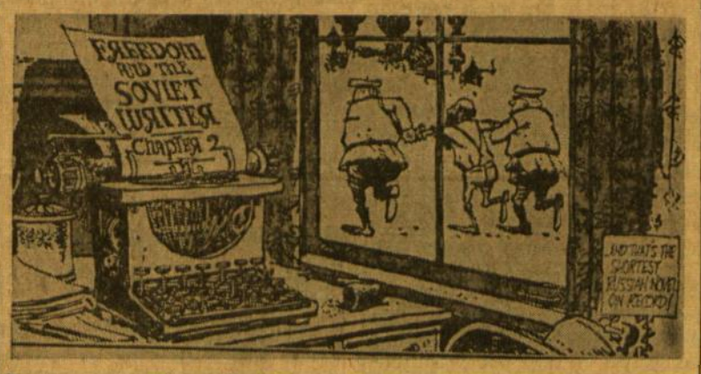

Sovietų enkavedistai išgabena rašytoją, kadangi šis buvo pradėjęs manyti, kad tikrai Sovietijoj yra spaudos laisvė.

REIKŠMINGI ĮSTATYMAI

— "Kiekvienas, norintis savavališkai pakeisti orą taip, kad lytų arba snigtų, arba sukelti ką kita, privalo visų pirma pranešti Nacionaliniam moksliniam fondui".

(JAV įstatymų kodeksas)

— "Jei pabaudą, kurią grynais sumokėjo savininkas už neteisėtą automobilio stovėjimą, suės policininko žirgas, tai miesto valdžios organai vis tiek turi laikyti pabaudą sumokėta".

(Amsterdamo miesto teismas)

— "Plaukiojimo baseinai prie plento turi būti aptverti siena, nes merginos maudymosi kostiumais didina pavojų transporto ei smui".

(Bognoro Regio municipalitetas, Anglija)

— "Jei savininkas mašinos, kuriai buvo uždėta pabauda už neteisėtą stovėjimą, rastas negyvas, pabauda vis tiek turi būti sumokėta".

(Washingtono korporatyvinė taryba)

— "Asmuo, išsinuomojęs kam barį pensione, neturi teisės savo motociklo motorą reguliuoti kam baryje".

(JAV policijos departamentas)

— "Moteris, metusi darbą dėl to, kad jos šefas jai pasakė: "Eikite po velnių", neturi teisės gauti nedarbo kompensaciją".

(Connecticut valstijos nedarbo komisija)

— "Aerouosto dispečeriai įpareigojami nevartoti tokių posakių, kaip: "ačiū", "prašom", "iki pasimatymo", nes jų ištarimas gaišina laiką ir sumažina efektyvumą".

(Aviacijos ministerija, Anglija)

— "Kandidatas į Washingtono policiją turi turėti mažiausia 18 savų dantų".

(Washingtono civilinės tarnybos komitetas)

— — —

— **Judas buvo pirmasis, kuris išėjo, nelaukęs mišių pabaigos.** **"Critic"**

Metai ilgėja, suknelės trumpėja. Dešinėje dabartinių metų mada. Madų projektuotojai galvoja, kad ateity beliks tik skėtis.

PENKTOJO REIKŠME

Šveicorius, atidaręs duris:
— Keliese dabar užeinat?
— Keturiese.
— O tas penktas, visai girtas, ko veržiasi?
— Bus kur kojas pasidėti...

PAVOJINGA ISTORIJA

— Kodėl tu toks liūdnas!
— Biauri istorija...
— Kas atsitiko!
— Aš turėjau sutikti geležinkelio stotyje žmoną, o jos traukinyje nebuvo. Bijau, kad ji jau vakar dieną atsirado namuose.

Broliškas pasikalbėjimas

"Asile, sakau aš sau, kai norisi žvelgti iš viršaus į apdriskusį batų valytoją, kuris su profesionaliu nuolankumu klausia, ar jam teks valyti būtent šiuos tavo batus. Ką darytum tu, asile, jei būtum gimęs ne Nemuno, bet Nilo slėnyje?"

K. Almėnas

KAS YRA GOLFAS

Golfas tai yra ilgas pasivaikščiojimas, nepasisekimais išklotas.

Daktaras pasiryžęs golfuoti, atsako tik ką paskambinusiam pacientui: "Daktaras yra išvykęs" Čia kalba automatinis įrašas."

— Viengungis yra toks žmogus, kuriam niekas nėra pasakęs jo trūkumų.

*

—Nuolat veikias žmogus padaro klaidų, tačiau jis nepadaro pagrindinės klaidos — tinginystės.

*

— "Knygą skiriu savo žmonai, kurios išvykimui esu dėkingas, kad ši knyga galėjo atsirasti". **Holmes**

*

Kosher delikatesas netoli Baltųjų Rūmų skelbia dienos specialybę — "Nasserio" sumuštinį: pusė liežuvio, pusė vištienos, su rusišku padažu.

*

— Atsiradus akmeninės širdies viršininkams, žmonės pasigamino lašus, kurie ir akmenį pratašo.

PASIRUOŠĖ EGZAMINAMS

Dvi studentės kalbasi koridoriuje priešais duris, už kurių sėdi egzaminuojantis dėstytojas.

— Ar pasiruošei egzaminam?

— Aišku! Argi tu nematai, ko kia trumputė, pagal paskutinę madą pasiūta mano suknelė.

MOTINOS VILTYS IR ABEJONĖS

Motina visuomet viliasi, kad jos duktė pasičiups sau daug geresnį, už jos pačios turimą, vyrą, bet ji visuomet abejoja, ar jos sūnus galėsiąs susirasti sau tokią gerą žmoną, kokią turi jo tėvas.

Beūsis ir praeitis

Tokio pavadinimo eilėrašty P. Raščius komunistinėj "Šluotoj" atskleidžia šitokius atvejus dabartinėj Lietuvoj:

"Sučiupo bevagiant beūsį
ir smarkiai purto už peties:
— Iš kur išmokai, kipšo puse?!
— Iš kruvinosios praeities!

— Geltonąją literatūrą,
tur būt, žiaumoji ištisai?..
Beūsis dar labiau paniūra:
— Aš knygų neskaitau visai!

— Tai gal tėtušis tavo turi,
taip sakant, netrumpus nagus?
Beūsis įsižeidęs žiūri:
— Jisai — tarybinis žmogus!

Ir svarsto dėdės atsidusę,
ir nesupranta jie išties,
kaip gali atsinešt beūsiai
ydas tamsiosios praeities".